

Årsberättelse 2019

Socialnämnden.

Beslutad av Socialnämnden, den 13 februari 2020, § 20

Innehåll

1. Förslag till beslut	3
2. Förvaltningschefernas bedömning och analys	4
2.1 Förvaltningschefernas analys av verksamhetens resultat.....	4
2.2 Framåtblick.	4
3. Sammanfattande iakttagelser	7
4. Nämndens bidrag till utveckling inom kommunens verksamhetsmål	10
4.1 Mål inom Hållbar tillväxt	11
4.2 Mål inom Människors egenmakt	22
4.3 Mål inom Barn och ungas behov.	26
4.4 Mål inom Trygg välfärd.	28
5. Analysunderlag – ekonomi	34
5.1 Enheternas ekonomiska resultat	34
5.2 Intäkts- och kostnadsutveckling	35
5.3 Verksamheternas ekonomiska resultat	36
5.4 Investeringar	44
6. Övriga åtaganden	45
7. Fem år i sammandrag	47

1. Förslag till beslut.

Socialnämndens Årsberättelse syftar till att redovisa resultatet av nämndernas uppdrag och ekonomi för 2019. Rapporten innehåller även analys av resultat samt noteringar om positiva iakttagelser och förbättringsområden.

Socialnämndens målsättning är att Örebro kommuns familjer och enskilda ska få stöd som motsvarar deras behov av individ- och familjeomsorg. Därtill ska nämnden bidra till kommunens mål att medborgarnas livsvillkor ska vara jämlika, alla människors lika värde och mänskliga rättigheter respekteras, Örebro är en trygg och säker kommun att bo och leva i, förutsättningarna att komma in på arbetsmarknaden ska vara goda, att det finns tillgång till bostäder och att Örebro ska vara en ekologisk hållbar kommun. För att nå dessa mål har förvaltningen ekonomiska och personella resurser som ska användas på ett effektivt sätt, samt stöd- och behandlingsresurser i form av olika verksamheter.

Tillsammans bidrar resurserna till kommunens mål om en långsiktig och hållbar ekonomi. Detta kräver bland annat att nämnden är en attraktiv arbetsgivare, bidrar till att kommunens lokaler nyttjas på ett effektivt sätt, samt med hjälp av digitalisering och annan kvalitetsutveckling utvecklar sin verksamhet.

Det ekonomiska utfallet för 2019 visar ett underskott på 29,9 mnkr. Förvaltningens verksamheter i egen drift, exklusive ensamkommande barn och unga, redovisar ett överskott på 6,0 mnkr och verksamheten för ensamkommande barn och unga väntas redovisa ett överskott mot budget på 0,4 mnkr efter intäkter från Kommunstyrelsen. Verksamheten externa köp redovisar ett underskott på 4,8 mnkr mot budget. Budget för 2019 är den nivå verksamheten beräknades kosta. Lagd budget gav ett ofinansierat underskott 33,6 mnkr där 5,2 utgörs av verksamheten för ensamkommande barn och unga och 28,4 avser externa köp.

Socialförvaltningen har under året arbetat med de i Verksamhetsplan med budget 2019 beslutade effektiviseringsuppdragen, samt annat utvecklingsarbete för att uppfylla lagstiftningens krav och socialnämnden reglemente.

Förvaltningarnas förslag till Socialnämnden

1. Socialnämnden fastställer Årsberättelse 2019
2. Årsberättelse 2019 överlämnas till Programnämnd social välfärd för vidare hantering.

2. Förvaltningschefernas bedömning och analys

2.1 Förvaltningschefernas analys av verksamhetens resultat

Socialnämndens uppdrag regleras av lagstiftning, politiska mål och visioner samt av medborgarnas och målgruppernas behov och förväntningar. Utifrån detta är det en utmaning att hålla en ekonomi i balans. Socialnämndens ekonomi, sett relativt kortsiktigt över ett budgetår, är i mycket stor utsträckning beroende av kostnader för köp av extern vård och behandling, som uppkommer efter individuellt utredda och bedömda behov.

Hur många personer, och vilka målgrupper, som har behov av extern vård och behandling förändras kontinuerligt, vilket skapar svårigheter med att beräkna kostnaderna. Det som nämnden kan påverka mest är mixen av externa köp och interna insatser. Nämnden kan öka volymen av interna stöd- och behandlingsinsatser för att undvika heldygnsvård eller längre placeringar än nödvändigt för individen. Arbetet pågår kontinuerligt för att identifiera och genomföra möjliga justeringar i mixen.

Andra aktörers benägenhet att göra orosanmälningar påverkar inflödet av ärenden, och därmed nämndens kostnader. Nivån på kostnaderna påverkas också av faktorer som nämnden har svårt att påverka, så som bostadsmarknaden och tillgängligheten till stöd hos andra vårdgivare.

I budgetarbetet inför 2019 konstaterades att ramjusteringen på 12 mnkr inte skulle täcka kostnaderna för extern vård och behandling, samt kostnaden för de 12 medarbetare nämnden beslutade om under 2018 för att säkerställa rättssäkerhet och verkställighet av insatser. Ett ofinansierat underskott på 33,6 mnkr lades därför i budget. Underskottet minskade till 29,9 mnkr tack vare en återbetalning från Migrationsverket på 6,0 mnkr gällande insatser till flyktingar 2017 och 2018. Eget utförande, myndighet och övergripande verksamheter har hållit tjänster vakanta för att minska det totala underskottet. De förändringar som gjorts för att bromsa kostnadsökningarna har haft önskade effekter, men volymökningarna samt kostnadsökningar för externa insatser gör att underskottet inte minskar önskad takt.

Under 2019 har förvaltningens övergripande fokus varit att dämpa nämndens kostnadsökning, genom att planera för och genomföra beslutade effektiviseringsåtgärder och satsningar, samt undersöka ytterligare möjligheter till kostnadsminskningar. Även en del nödvändigt utvecklingsarbete har pågått för att upprätthålla rättssäkerhet och kvalitet. Bedömningen är dock att 2019 års ambitioner rörande flera utvecklingsområden inte nåtts, då resurser behövt prioriteras till att hantera den ekonomiska situationen.

2.2 Framåtblick.

Kompetensförsörjning och arbetsmiljö

Strategiskt och systematiskt arbete med kompetensförsörjnings- och kompetensutvecklingsfrågor har gett stabilitet i de flesta medarbetargrupper. Nämndens ekonomiska situation har tvingat förvaltningen att senarelägga tillsättningar av vakanta tjänster, sam reducera vissa av dessa. Detta riskerar på sikt påverka kompetensförsörjningen och arbetsmiljön.

Inflöde av ärenden

Förvaltningen följer varje månad inflödet av ärenden, genom hur många utredningar som inleds. Under 2019 har i genomsnitt 328 utredningar påbörjats varje månad. Det är en ökning med 5 procent jämfört med 2018. Utredningar gällande ungdomar ökade med 10 procent och vuxna ökade med 15 procent. Utredningar gällande barn minskade med 4 procent. Sedan 2014 har antalet utredningar ökat med 46 procent. Befolkningsökningen har varit 9 procent.

Samhällsutvecklingen och medborgarnas inställning till sin och andras levnadssituation bedöms ha betydligt större inverkan på ärendeinflödet till Socialförvaltningen, än befolkningsökningen i kommunen.

Ett ökande behov av sociala insatser hos familjer och enskilda går i linje med en högre total kostnad för försörjningsstöd, där Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden rapporterar om ökat antal hushåll, även hushåll med barn, i behov av stöd. Bilden av utvecklingen stöds också av utvecklingen inom skolområdet, med högre andel barn och unga som inte når målen i grundskolan och ökad andel elever på gymnasiets introduktionsprogram. En trygg skolgång med god måluppfyllelse är en av de främsta friskfaktorerna för ett fungerade ungdoms- och vuxenliv även inom det sociala området.

Nivån av påbörjade utredningar är, med viss fördröjning, en signal om behovsvolymen av interna och externa insatser. Dessutom möter förvaltningen återkommande nya målgrupper av Örebroare som är i behov av socialt stöd och behandling. Inte sällan befinner sig dessa grupper i gränslandet mellan olika myndigheters ansvar. När justeringar sker i andra aktörers uppdrag, så inträder socialnämndens yttersta ansvar enligt Socialtjänstlagen och nämndens reglemente. Ofta har dessa målgrupper behov som inte kan förutses eller förebyggas, och där insatserna via biståndsbeslut många gånger initialt behöver genomföras av externa aktörer.

Förutsättningar för hållbara prognoser

Liksom många IFO-verksamheter i landet har förvaltningen stora svårigheter att skapa underlag till budget och hållbara prognoser gällande vilka kostnader externa insatser kan komma att generera. Detta i sin tur blir problematiskt eftersom det är svårt att bedöma hur stor del av de ekonomiska resurserna som istället kan användas för att upprätthålla och utveckla den interna verksamheten. Arbetet med en kommunövergripande fördelningsmodell har initierats av Ekonomidirektören. Hur detta kommer att påverka Socialnämndens ramtilldelning framåt är i dagsläget oklart.

Förebyggande arbete och tidiga insatser

Utöver den verksamhet som utgår från enskildas individuella behov bedriver förvaltningen förebyggande verksamhet i form av bland annat familjecentraler, öppna ingångar för råd och stöd samt uppsökande verksamhet. De förebyggande verksamheterna ger också möjlighet att tidigt möta och fånga upp medborgare som är motiverade och själva söker stöd, och därmed ge tidiga insatser för att förhindra framtida behov av större insatser. Lagstiftningen reglerar inte ambitionsnivån för kommunens socialt förebyggande verksamheter. Därför är det, särskilt i tider av stora ekonomiska utmaningar, viktigt med politiska ställningstaganden för att säkerställa medvetna vägval kring de förebyggande verksamheternas omfattning och inriktning.

Våld i nära relation

I nämndens verksamheter ser man tydligt konsekvenser av att barn, ungdomar och vuxna utsatts för eller upplevt våld från närstående. Detta har stor påverkan på barn och ungdomars förutsättningar till goda framtida livsvillkor och att forma ett självständigt liv. Att som barn uppleva våld innebär risk för psykisk ohälsa, och dessutom en riskmiljö för gränsöverskridande beteende och ett större våldskapital som ungdom och vuxen, genom tidiga erfarenheter av våld. Verksamheterna uppfattar att andelen ärenden där våld i nära relation finns som inslag eller grundproblematik har ökat de senaste åren. Vad gäller inledda utredningar rörande vuxna är bedömningen att ungefär hälften av ärendena rör våldsutsatta och andra hälften rör personer i missbruk. De kommande åren behöver socialnämnden fortsätta utveckla arbetssätten för stöd och insatser till våldsutsatta och barn som upplever våld.

Ensamkommande barn och unga

Under 2020 kommer den specifika utredningsenheten för ensamkommande, samt det sista stödboenden avvecklas. Därefter handläggs ärenden vid övriga myndighetsenheter. Ensamkommande barn och unga kommer vara placerade i familjehem, alternativt särskilt inriktade externa HVB eller stödboenden. Nämnden kommer ha kvar utslussverksamhet där ungdomar och unga vuxna får stöd i de sista faserna av etablering i vuxenlivet i Sverige. Ersättningen från Migrationsverket täcker fortfarande inte nämndens kostnader fullt ut. Dessutom kvarstår ett flertal medarbetare i omställning som konsekvens av avvecklingen. Verksamheten för ensamkommande barn och unga fortsätter sannolikt uppvisa ekonomiskt underskott under ytterligare några år.

Effektiviseringar

Utvecklingen i kommunen, med befolkningsökning och ett ärendeinflöde som ökar i ännu högre takt, ställer krav på effektiviseringar och åtgärder för att bedriva verksamhet inom tilldelad budgetram. Nämnden undersöker löpande möjligheterna till effektiviseringar och förändrade arbetssätt för att möta samhällets och medborgarnas förändrade behov, bland annat genom att minska externa köp till förmån

för verksamhet i egen drift där den kan bedrivas till en lägre kostnad men med samma eller högre kvalitet. I budget 2020 antogs flera förslag på satsningar som förväntas sänka andelen dygn i externa insatser, vilket ger lägre kostnader.

Genom arbete med ständiga förbättringar, annan systematisk verksamhetsutveckling, samt det pågående digitaliseringsarbetet kan medarbetarnas resurser användas på ett för medborgarna mer värdeskapande och lättillgängligt sätt. Även om det inte innebär lägre totalkostnader för förvaltningen så ger det möjligheter att i viss utsträckning hantera ökande ärendevolymer med nuvarande antal medarbetare.

Så länge volymerna fortsätter öka har dock nämnden svårt att se möjligheter till lägre totala kostnader för verksamheten, med mindre än att kraftiga ambitionssänkningar görs avseende vilken verksamhet som ska bedrivas och hur långtgående stödet till medborgare ska vara.

3. Sammanfattande iakttagelser

Nedan sammanfattas nämndens bidrag till utveckling inom de av kommunens verksamhetsmål som är aktuella för nämnden d.v.s. där nämnden tilldelats indikatorer och/eller utvecklingsuppdrag. Nämnden redovisar en bedömning av i vilken utsträckning åtagandet att bidra till utveckling inom kommunens verksamhetsmål förväntas uppfyllas; helt, i hög utsträckning eller delvis, och en kort lista över Positiva iakttagelser och Förbättringsområden inom målet.

Aktuella mål för Socialnämnden	Nämndens bedömning är att åtagandet är uppfyllt	Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
Förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden	Delvis	<ul style="list-style-type: none"> Samverkan med FUFA, inkl Ung Arena ökar. 	<ul style="list-style-type: none"> Strategisk samverkan med andra verksamheter behöver utvecklas, inkl FUFA.
Ekologiskt hållbar kommun	I hög utsträckning	<ul style="list-style-type: none"> En högre andel inköp inom ramavtal ger bättre förutsättningar för ekologiska hänsyn. Riktlinjer för resor har gett resultat i form av minskat bilanvändande 	<ul style="list-style-type: none"> Nämnden behöver identifiera rimliga och relevanta utvecklingssteg för att minska klimatbelastningen i verksamheten
Tillgänglighet/digitalisering	Delvis	<ul style="list-style-type: none"> Utbyte av datorer ger teoretiska möjligheter till bla mer mobila arbetssätt. Flera utvecklingsprojekt med digitala förtecken pågår. En strategi för ett mer mobilt arbetssätt tas fram. Allt fler kontakter med enskilda sker digitalt, exempelvis via videosamtal. 	<ul style="list-style-type: none"> Nämndens verksamheter behöver säkerställa utrymme och incitament för utveckling av medarbetarnas IT-kompetens. Projekt med digitala förtecken som pågått i flera år behöver avslutas och lösningar implementeras.
Attraktiv arbetsgivare	I hög utsträckning	<ul style="list-style-type: none"> Det fleråriga och långsiktiga arbetet för att rekrytera och behålla medarbetare med relevant kompetens och erfarenhet fortsätter visa sig framgångsrikt. Strategiskt arbete har ökat systematiken i arbetet med arbetsmiljö- och kompetensutvecklingsfrågor. 	<ul style="list-style-type: none"> Den ekonomiska situationen har tvingat förvaltningen att senarelägga tillsättningar av vakanta tjänster, och i budget 2020 ta bort tjänster, vilket över tid riskerar påverka målet. Förvaltningens uppfattning är att kommunens riktlinjer för omställning tydligare bör stödja att perioden i omställning är kortare än idag.

Långsiktig och hållbar ekonomi	Delvis	<ul style="list-style-type: none"> • Hög beläggning i egna verksamheter. • Lägre kostnad än jämförbara kommuner. 	<ul style="list-style-type: none"> • Socialnämnden behöver ekonomiskt utrymme för att kunna undersöka behovet av förändrade arbetssätt, utifrån målet att bedriva en modern och kostnadseffektiv individ- och familjeomsorg.
Jämlika livsvillkor	Delvis	<ul style="list-style-type: none"> • Justeringar har gjorts inom förebyggandeverksamheterna för att kunna erbjuda en samtalsmottagning för råd och stöd utan föregående utredning. • Etablering av Maria Ungdom Örebro i samverkan med Region Örebro län har skett inför start 2020. 	<ul style="list-style-type: none"> • Det finns en risk att den ekonomiskt utmanande situationen gör att resurser till förebyggande verksamheter måste minska, samtidigt som samverkan med andra utmanas.
Respekt för lika värde och mänskliga rättigheter	I hög utsträckning	<ul style="list-style-type: none"> • Flera utvecklingsaktiviteter och justeringar i arbetssätt pågår för att synliggöra enskilda barns behov och situation, och öka barns delaktighet. • Inför 2020 planeras för etableringen av ett gemensamt HVB för ungdomar, tillsammans med Funktionsstödsnämnden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Den nya förvaltningsstrukturen för Socialnämndens verksamheter kan stödja samverkan och möjliggöra ökad tydlighet som gynnar medborgarna, i syfte att ge ett mer samlat kommunalt stöd till personer med funktionsnedsättning eller nedsatt funktionsförmåga i kombination med social problematik. • HBTQ-diplomering behöver återkomma 2020, efter att inte ha prioriterats under 2019.
Förutsättningar att klara kunskapsmålen	Delvis	<ul style="list-style-type: none"> • En e-tjänst har tagits fram som underlättar för bla personal inom förskola och skola i sitt ansvar att göra orosanmälningar rörande barn som riskerar fara illa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen behöver undersöka vilka typer av stödbehov hos barn och föräldrar som kan mötas genom insatser från exempelvis skolan som huvudman, och vilka stödbehov som också behöver kompletteras med insatser inom Socialnämndens uppdrag. • Förvaltningens arbete med tidiga insatser till ungdomar och föräldrar där oro för missbruk föreligger behöver ses över, bland annat i relation till skolans uppdrag.

<p>Individ och familjeomsorg</p>	<p>I hög utsträckning</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Genom utveckling av e-tjänst och stödmaterial för orosanmälan rörande barn skapas ett tydligare underlag för bedömning av behovet av att inleda utredning. • Flera utvecklingsaktiviteter pågår för att frigöra tid från administration till att möta enskilda barn och vuxna. 	<ul style="list-style-type: none"> • Socialnämndens största utmaning under 2019 – och kommande år – har varit att utföra sitt uppdrag enligt lagar och styrdokument så att individer får sina behov tillgodosedda, med en ekonomi i balans utifrån tilldelade medel. • Arbetet behöver fortsätta för att säkerställa rätt och effektivt stöd till barn, unga och vuxna som är beroende av beslut och insatser från flera aktörer. • Det avstannade systematiska kvalitetsarbetet på strategisk nivå behöver återupptas.
<p>Tillgång till bostäder</p>	<p>I hög utsträckning</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pilotarbete med en Kvarboendeverksamhet har inletts. • Förbättrade möjligheter till bostad för personer som utsatts för våld i nära relation har utvecklats tillsammans med bla Öbo. 	<ul style="list-style-type: none"> • En verksamhet behöver, tillsammans med Funktionsstödsnämnden, tillskapas för personer som inte längre behöver HVB-vård men inte är i behov av Bostad med särskild service, eller som inte uppnått ålder för att beviljas Boendestöd inom Funktionsstödsnämndens ansvarsområde. • Det strategiska lokal- och bostadsförsörjningsarbetet behöver fortsätta utvecklas.
<p>Trygg och säker kommun</p>	<p>I hög utsträckning</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tillsammans med andra aktörer har en planering upprättats för eventuell handläggning och insatser i ärenden med koppling till våldsbejakande extremism. • Arbets sättet vid ärenden rörande prostitution och sexköp har tydliggjorts, vilket också stödjer exempelvis Polisen vid ingripanden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Den ekonomiska situationen riskerar påverka kommunens resurser till socialt förbyggande insatser, som är ett viktigt bidrag till målet.

4. Nämndens bidrag till utveckling inom kommunens verksamhetsmål.

Socialnämnden har ansvar för att inom sitt verksamhetsområde

- säkerställa att verksamhetsuppdraget enligt nämndreglementet utförs
- arbeta med en systematisk verksamhetsutveckling av kommunens verksamhet och
- upprätthålla god ekonomisk hushållning.

Detta ska utföras i enlighet med den värdegrund och de principer som Övergripande strategier och budget förmedlar. God ekonomisk hushållning säkerställs huvudsakligen i verksamhetsuppdraget och uppnås om nämnden utför sin verksamhet väl, kan betala för den och inte skjuter över betalningsansvaret på framtiden. För att uppnå god ekonomisk hushållning krävs också en god planering av varje nämnds resurser.

I kapitel 4 sammanfattas uppföljningen av det åtagande nämnden har för att bidra till utveckling inom de för nämnden aktuella verksamhetsmålen. Socialnämndens åtagande består av verksamhetsuppdraget enligt reglementet, utvecklingsuppdrag med utgångspunkt i ÖSB samt att redovisa indikatorer för att följa upp utvecklingen inom kommunens verksamhetsmål.

Nämndernas uppföljning är fokuserad på avvikelserapportering, vilket är i linje med den tillsynsstyrning som kommunen tillämpar. Beskrivningar av goda resultat hålls korta eller utelämnas för att ge utrymme för att beskriva de områden där ytterligare förbättringar bör ske.

Inom varje mål redogör nämnden för:

- en bedömning av om nämndens åtagande är uppfyllt helt, i hög utsträckning eller delvis och en kort lista av Positiva iakttagelser och Förbättringsområden inom målet.
- utfall för indikatorer. Indikatorerna ska signalera i vilken utsträckning nämnden bidrar till målinriktad utveckling och ett säkrat verksamhetsuppdrag.
- en sammanfattande analys av nämndens bidrag till utvecklingen inom kommunens verksamhetsmål. Analysen har sin utgångspunkt i medborgarperspektivet och framhåller vilka effekter medborgarna kan förvänta sig, och vilka orsaker vi ser till att vi inte når önskade resultat där så är fallet. Här beskrivs också planerad och önskad utveckling.

4.1 Mål inom Hållbar tillväxt

Ur ÖSB 2019: Örebro kommun ska verka för både tillväxt och minskad klimatpåverkan. Den hållbara tillväxten är central för att klara kommunens utmaningar idag och imorgon. Örebro ska vara en kommun som anstränger sig för att företag ska kunna etablera sig, växa och utvecklas inom kommunen. Goda kommunikationer är en förutsättning för en fungerande vardag.

Mål: Invånarna i Örebro ska ha goda förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden och fler ska ha ett arbete.

Bedömningen är att Socialnämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om arbetsmarknaden uppfyllts delvis, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> Samverkan med FUFA, inkl Ung Arena ökar. 	<ul style="list-style-type: none"> Strategisk samverkan med andra verksamheter behöver utvecklas, inkl FUFA.

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden

Genom uppdraget att erbjuda stöd till enskilda med missbruksproblematik möter Socialnämnden många medborgare som står relativt långt från arbetsmarknaden. Även vuxna personer utan missbruksproblematik, men som av andra orsaker befinner sig i utanförskap, kan behöva Socialnämndens stöd. Många av dessa är unga vuxna som inte slutfört gymnasiet. I Socialnämndens arbete med barn och ungdomar är ett viktigt uppdrag att bidra till en fungerande skolgång, som i sin tur ökar förutsättningarna att få ett arbete som vuxen.

- För att göra det enklare för unga och vuxna som är aktuella inom förvaltningen att nå till kommunens verksamheter för vuxenutbildning och arbetsmarknadsåtgärder behöver såväl den strategiska som den operativa samverkan utvecklas, mellan främst Socialförvaltningen och Förvaltning för utbildning, försörjning och arbete.

Nämndens verksamheter uppfattar det som mycket svårt att hitta arbetsuppgifter i den egna verksamheten som lämpar sig för att bereda plats till personer i olika typer av arbetsmarknadsåtgärder, i form av exempelvis praktik eller extra tjänster. Detta beror främst på att alla verksamheter oavbruten hanterar känsliga personuppgifter.

Eftersom nämnden på ett mer systematiskt och strategiskt sätt kan säkra samverkan för personer långt från arbetsmarknaden, är bedömningen att åtagandet inom målet endast delvis uppfylls.

Mål: Örebro kommun ska vara en ekologiskt hållbar kommun.

Bedömningen är att Socialnämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om ekologiskt hållbar kommun i hög utsträckning uppfyllts, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> • En högre andel inköp inom ramavtal ger bättre förutsättningar för ekologiska hänsyn. • Riktlinjer för resor har gett resultat i form av minskat bilanvändande 	<ul style="list-style-type: none"> • Nämnden behöver identifiera rimliga och relevanta utvecklingssteg för att minska klimatbelastningen i verksamheten

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om ekologiskt hållbar kommun

Alla Socialnämndens verksamheter ska bidra till ekologisk hållbarhet, bland annat genom att göra inköp inom ramavtal. Genom ett aktivt arbete med förvaltningens inköpsfrågor så har kostnaden för inköp utanför ramavtal minskat från 8,3 mkr 2018 till 4,4 mkr 2019. I dessa belopp ligger också inköp av livsmedel som har minskat från 2,4 mkr till 0,8 mkr. En högre andel inköp inom ramavtal ger bättre förutsättningar för ekologiska hänsyn.

Inför 2019 tydliggjordes riktlinjer för resor med bil, samtidigt som antalet leasingbilar minskades. Förändringen har inneburit fler resor med cykel och få extra kostnader för exempelvis hyrbil eller taxi. Förändringspotentialen är olika i olika verksamheter. I utförarverksamheten sker exempelvis många resor tillsammans med barn, unga och vuxna, och vid hembesök i kommunens ytterområden och landsbygd.

En ansvarsfull avfallshantering är en annan viktig aspekt för ekologisk hållbarhet, där nämndens verksamheter kan bidra.

- Nämnden behöver i övrigt identifiera rimliga och relevanta utvecklingssteg och göra en strategisk planering för att minska klimatbelastningen i verksamheten, bland annat genom att säkerställa att alla verksamheter har praktiska möjligheter till sopsortering, och på andra sätt minskar mängden avfall.

Det finns mer att göra i verksamheten inom området, men bedömningen utifrån hittills uppställda mål är att åtagandet inom målet nås i hög utsträckning.

Mål: Det ska vara enkelt för medborgare och företag att få kontakt med kommunen och utbudet av e-tjänster ska öka.

Bedömningen är att Socialnämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om tillgänglighet/digitalisering delvis har uppnåtts/uppfyllts, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> • Utbyte av datorer ger teoretiska möjligheter till bla mer mobila arbetssätt. • Flera utvecklingsprojekt med digitala förtecken pågår. • En strategi för ett mer mobilt arbetssätt tas fram. • Allt fler kontakter med enskilda sker digitalt, exempelvis via videosamtal. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nämndens verksamheter behöver säkerställa utrymme och incitament för utveckling av medarbetarnas IT-kompetens. • Projekt med digitala förtecken som pågått i flera år behöver avslutas och lösningar implementeras.

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om tillgänglighet/digitalisering

Genom att ansvaret för verksamheternas datorer flyttats till IT-avdelningen och uppdatering och utbyte av datorer pågår, har nämndens verksamheter fått bättre teoretiska möjligheter till mer mobila arbetssätt och att tillgodogöra sig fördelar med O365.

Graden av datorberoende och där med potential för digitalisering med effektiviseringsvinster skiljer sig mellan nämndens verksamheter, framförallt utifrån myndighetsutövning respektive utförande. Även graden av datorvana, IT-mognad och intresse skiljer sig mellan medarbetare. Många skulle avsevärt kunna effektivisera sitt dagliga administrativa arbete genom ökad kunskap och förståelse för hur de olika Office-programmen fungerar. Under hösten har verksamheterna erbjudits intern personligt stöd för att utveckla sin förmåga.

Mobiltelefoner är ett annat viktigt verktyg för att möjliggöra mobila arbetssätt. Nämnden har fortsatt ansvar för dessa, som många gånger är relativt gamla och inte har kapacitet att dra nytta av de fördelar som O365 ger.

- Uppdrag att ta fram en strategi för att ett mer mobilt arbetssätt har getts till verksamhetsutvecklare. En pilotstudie för att arbeta med en säker VPN-lösning har startats. Den kommer vägleda för hur resten av kommunen ska arbeta med VPN framöver. Då tekniken behövt justeras kommer piloten i praktiken påbörjas i början av 2020.

Socialnämndens interna utbud av verksamheter, stödmöjligheter och behandlingsinsatser och verksamheternas arbetssätt för att utreda behov och genomföra förebyggande, tidiga och beslutade insatser bygger på traditionella former för socialt arbete. Arbetssätten är resurskrävande eftersom de allt som oftast innebär direkta och fysiska möten mellan människor. För stor del av Socialnämndens samlade målgrupp är dessa möten nödvändiga för att åstadkomma önskvärd förändring i vardagen.

Genom att samtliga medarbetare inom myndighetsverksamheten fått tillgång till dator med inbyggd kamera och mikrofon, samt tillgång till teknik som videosamtal, har alltfler möten kunnat genomföras över internet 2019. Mer stöd behöver ges för att göra detta till en naturlig del i handläggningen, men utvecklingen under året har varit god.

Även om O365 och andra åtgärder innebär att nämnden har väldigt hög **IT-säkerhet**, innebär det inte automatiskt att det går att dra nytta av möjligheterna som finns. Trots att tekniken gör det möjligt att hantera **känsliga personuppgifter** på ett effektivt sätt, hindras detta ofta av den absoluta sekretessen som råder för personuppgifter inom socialtjänsten.

Även omfattande användning av diverse meddelandefunktioner som de flesta medborgare idag är vana vid, som SMS och andra chatt-appar, hindras av lagstiftningen. Förändrade möjligheter skulle underlätta kontakter för såväl enskilda som medarbetare, och där med innebära möjligheter till effektiviseringar.

Procapita, det verksamhetssystem som nämndens verksamheter använder, är ålderdomligt och utvecklas heller inte längre av leverantören. Istället vill leverantören att verksamheten ska övergå till deras nya gränssnitt av samma system; Lifecare. För att kunna fatta strategiska beslut inom programområde Social välfärd har avtalet för Procapita förlängts för att synka med övriga system. Det gör att man antingen behöver gå in i Lifecare, eller acceptera 2–3 års fortsatt användande av ett omodernt system. Programnämnden har inte fattat något konkret beslut om Lifecare ännu.

Projekt med digitala förtecken

Det pågår flera projekt som på olika sätt syftar till att digitalisera manuella processer, och därmed effektivisera det dagliga arbetet och ge nytta till medborgaren.

Under hösten planerades att låta medarbetare prova att **dokumentera med taligenkänning**. I tidigare försök av SKR har, förutom mindre tid för dokumentation, effekter uppnåtts i form av ökad arbetsglädje och mindre fysiska besvär kopplade till att skriva på tangentbord. Tjänsten är dock kostsam, och bedömningen gjordes att det sannolikt inte går att hämta hem effektvinster i minskade kostnader, tex genom minskat antalet medarbetare. I nämndens utmanande ekonomiska läge ser inte verksamheterna att det är möjligt att bekosta driften av en sådan lösning, även om testet skulle fall väl ut.

Förvaltningen har under flera år efterfrågat ett digitalt **besökshanteringssystem**, för att frigöra socialsekreterares tid i samband med besök. En förstudie har genomförts som har genomlyst behoven, utmaningarna och olika tänkbara lösningar. Socialtjänstens höga krav på sekretess gör att standardlösningar troligen inte kan användas. Beslut har fattats att implementera den lösning som förstudien föreslår, med start under kvartal 1 2020. Projektet initierades för ett flertal år sedan och har fördröjts då projektet inte tillförs personella resurser från det kommungemensamma digitaliseringsarbetet.

Nämndens myndighetsutövning utökar användningen av **inskanning av sekretesshandlingar** och digital förvaring i Procapita istället för i fysiskt arkiv. Behovet av såväl arkivlokaler som tidsåtgång för gallring av akter skulle kunna minska avsevärt vid en övergång till digitala akter.

- Uppdrag har lämnats till verksamhetsutvecklare att driva fram de beslut som behövs för att uppnå en pappersfri verksamhet så långt det är möjligt.

Utifrån verksamhetens komplexa förutsättningar och det förvaltningens bedömning att åtagandet inom målet delvis har uppnåtts.

Mål: Örebro kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare.

Bedömningen är att Socialnämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om attraktiv arbetsgivare i hög utsträckning uppfyllts, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> • Det fleråriga och långsiktiga arbetet för att rekrytera och behålla medarbetare med relevant kompetens och erfarenhet fortsätter visa sig framgångsrikt. • Strategiskt arbete har ökat systematiken i arbetet med arbetsmiljö- och kompetensutvecklingsfrågor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Den ekonomiska situationen har tvingat förvaltningen att senarelägga tillsättningar av vakanta tjänster, och i budget 2020 ta bort tjänster, vilket över tid riskerar påverka målet. • Förvaltningens uppfattning är att kommunens riktlinjer för omställning tydligare bör stödja att perioden i omställning är kortare än idag.

Måluppfyllelse för indikatorer

PN/ DN*	Indikatorer	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Målvärde 2019
PN	Andel enheter med HME*-värde på minst 78, procent *Hållbart medarbetarengagemang.	38,5%	36,8% (ca 40%)	33% (39%)	42%
PN	Anställningstrygghetsindex Består av: -andel timavlönade årsarbetare, -antal timavlönade personer per timavlönad årsarbetare, -andel tillsvidareanställda av månadsavlönade, -andel personer med heltidsanställning av månadsavlönade	Totalt: 80,8 K:81,2 M: 75,6	Totalt: 83,7 K: 83,9 M: 78,3	Totalt: 83,5 K: 83,9 M: 78,9	82
PN	Andel chefer med 10–30 medarbetare, procent	52%	53%	44%	55%
DN	Andel enheter med HME-värde på minst 77, procent (IFO-rikssnitt 2016)	48,7%	36,8% (ca 47%)	33% (39%)	50%
DN	Index för hur väl medarbetarna ges goda förutsättningar att utföra sitt arbete (nytt mått, mätthistorik saknas) Indexet består av nedanstående 6 mått.		-	-	Mätas
DN	Andel socialsekreterare med minst 4 års erfarenhet av utredningsarbete (nytt mått)		(5 år: 32%)	50%	Följas
DN	Andel medarbetare inom interna resurser med minst 5 års erfarenhet av utförande av stöd och behandling (nytt mått)		60%	73%	Följas
DN	Grad av personalstabilitet inom nämndens myndighetsutövning.	85%	87%	86%	85%
DN	Grad av personalstabilitet inom nämndens interna resurser.	90%	92%	92%	85%
DN	Arbetsmängd myndighetsenheter (mått under utveckling)			106%	Mätas
DN	Arbetsmängd öppenvårdsgrupper (mått under utveckling)			107%	Mätas

Kommentarer till indikatorernas utfall

HME – Socialförvaltningens HME-index är 76, och har ökat från 73 år 2017.

Utfallet för indikatorn om andel enheter med visst HME når inte målvärdet. Metoden för indikatorn ändrades 2018. Tidigare baserades andelen på arbetsgrupper, 2018 blev basen för andelen chef med personalansvar. Förändringen påverkar Socialnämndens utfall med flera procentenheter. Vid beräkning som utgår från verksamheter blir utfallet 39 %.

Anställningstrygghetsindex: Andelen timavlönade är lägre och andelen tillsvidareanställda är något högre under året än tidigare. Målvärdet nås.

Andel chefer m 10-30 medarbetare. Andelen har sjunkit. Av effektivitetsskäl har satsningar gjorts som gett en utökning av antalet medarbetare, i syfte att ge fler interna insatser för samma pengar och minska de externa köpen. Antalet chefer har inte ökat, vilket gör att fler chefer har många medarbetare. Inom alla verksamheter finns gruppleddare/föreståndare som stöd i det verksamhetsnära ledarskapet, vilket påverkar hur utfallet ska tolkas.

Andel medarbetare med minst 4 resp 5 års erfarenhet – information från testet av modell för arbetsmängdsmätning. Måttet omfattar bara medarbetare som ingår i arbetsmängdsmätningen.

Personalstabilitet – Utfall för perioden är i nivå med tidigare mätningar och målet nås.

Arbetsmängd – Ett genomsnitt av genomförda mätningar under 2019. Normen för förväntad arbetsmängd i modellen är 100 %. Rörelser inom spannet 80-120 % är förväntat.

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om attraktiv arbetsgivare

Det fleråriga och långsiktiga arbetet för att rekrytera och behålla medarbetare med relevant kompetens och erfarenhet fortsätter visa sig framgångsrikt. Socialnämndens ekonomiska situation har dock tvingat förvaltningen att senarelägga tillsättningar av vakanta tjänster, vilket över tid riskerar påverka målet. Ett tecken på lågt inflöde av nya medarbetare är den förvaltningsövergripande introduktionsträffen för nyanställda behövt byta form, på grund av få deltagare.

En del i det långsiktiga arbetet är att skapa **systematik för strategisk kompetensutveckling**. Inom flera kompetensområden utvecklas nya modeller för att nyttja intern kompetens för andra medarbetares utveckling. Även utveckling av introduktionen av nya i yrket och verksamheten fortsätter.

Ett antal satsningar pågår för att minska medarbetarnas tid till dokumentation och möjliggöra fler kvalitativa kontakter med de barn, unga och vuxna som är aktuella i verksamheterna. Flera av satsningarna har tydliga digitala förtecken.

Förvaltningens utveckling av modell och verktyg för **arbetsmängdsmätning** rörande kuratorer och utredande socialsekreterare har slutförts, och beslut om implementering av modellen har fattats. Genom arbetsmängdsmätning kommer nämndens verksamheter på ett systematiskt sätt kunna skapa gemensamma bilder av arbetsbelastningen och hur den förändras över tid.

- Mätverktyg ska utvecklas för att göra modellen för arbetsmängdsmätning användbar för ytterligare medarbetargrupper.

Inom ramen för det **systematiska arbetsmiljöarbetet** har de lokala arbetsmiljögrupper som inrättades 2018, identifierat en rad behov och synpunkter som åtgärdas enligt planering eller används som underlag i verksamhetsutveckling.

Ytterligare aktiviteter för att trygga kommande års **kompetensförsörjning** har identifierats genom HR-avdelningens modell *Säkra kompetensen*.

En kartläggning av **enhetscheferns uppdrag och arbetsuppgifter** har genomförts. Resultatet ger ökade möjligheter till erfarenhetsutbyte och justering i hur man exempelvis

använder stödfunktioner, och på så vis ökar effektiviteten och ökar förmågan att använda lämpligaste kompetens för uppgiften. Enhetscheferna uppger att verksamhetsutveckling är den del av uppdraget som bortprioriteras när administrativa och praktiska uppgifter hopar sig.

- I kommunens och nämndens ekonomiska situation är chefers utrymme och förutsättningar för att leda ett kreativa utvecklingsarbeten en viktig resurs, vilken behöver säkerställas så långt det är möjligt.

När verksamheten för ensamkommande barn och unga avvecklats efter att inflödet återgått till 2014 års nivå, har ett antal medarbetare försatts i **omställning**. HR-avdelningen gör en översyn av kommunens riktlinjer för omställning.

- Uppfattning är att riktlinjerna tydligare bör stödja att perioden i omställning är kort, eftersom dagens system har en negativ påverkan på såväl medarbetarnas situation som nämndens ekonomi.

Utifrån det rådande ekonomiska läget och riskerna för att detta kommer påverka förvaltningen och kommunens attraktivitet som arbetsgivare är bedömningen att åtaganden inom målet i hög utsträckning kommer uppfyllas.

Mål: Örebro kommuns ekonomi ska vara långsiktig och hållbar.

Fördjupad information om ekonomi finns i kapitel 5, Analysunderlag, ekonomi.

Bedömningen är att Socialnämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om långsiktig och hållbar ekonomi delvis uppfyllts, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> Hög beläggning i egna verksamheter. Lägre kostnad än jämförbara kommuner. 	<ul style="list-style-type: none"> Socialnämnden behöver ekonomiskt utrymme för att kunna undersöka behovet av förändrade arbetsätt, utifrån målet att bedriva en modern och kostnadseffektiv individ- och familjeomsorg.

Måluppfyllelse för indikatorer

PN/ DN*	Indikatorer	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Målvärde 2019
PN	Ekonomisk ramavvikelse, mnkr	V: +5,4 Ö: +3,0	-17,9	-29,9	+/-0
PN	Beläggningsgrad på samtliga egna HVB och stödboenden, procent, exkl. ensamkommande	95	93	93	95
PN	Kostnadsutveckling för vård och behandling mot jämförbara kommuner, redovisning med ett års eftersläpning, kronor per invånare.	(2016) 398 kr lägre	(2017) 566 kr lägre	(2018) 303 kr lägre	Behålla nivån
DN	Index för hur väl socialnämndens verksamhet bedrivs med ekonomisk effektivitet (nytt mått, mätthistorik saknas) Indexet består av nedanstående mått.	-	-		Mätas
DN	Andel dygn i heldygnsvård/stödboende i egen regi	62 %	58%	61%	60%
DN	Jämförelse genomsnittliga dygnskostnader i jämförbara HVB- och stödboenden, interna och externa.	Internt: 2 445 kr Externt: 2 550 kr	Internt: 2 654 kr Externt: 2 470 kr	Internt: 2 492 kr Externt: 2 614 kr	Behålla nivån
DN	Nyttjandegrad av medarbetaresursen i öppenvård (arbetsmängdsmätning)	-	-	107%	Mätas

Kommentarer till indikatorernas utfall

Kommunens kostnader per invånare, för Individ- och familjeomsorg, exkl. försörjningsstöd kan förklaras av dels allmänna kostnadsökningar såsom löner och lokaler, men även av att antalet utredningar ökar i förhållande till befolkningsstorleken. Örebro kommuns kostnader är 303 kr lägre per invånare än jämförbara kommuners kostnader. Se bild på sid 36, och fördjupning i delår 2, Soc753/2019.

Andel dygn i heldygnsvård/stödboende i egen regi ökar med högre beläggning i egen verksamhet men också till följd av övertagandet av Gnistan som ger fler platser i förvaltningens regi. Korttidsplatserna på Hjorten bidrar till färre externa köp och utökade platser i egen regi.

Den lägre kostnaden gällande interna HVB och stödboende beror på högre beläggningsgrad 2019.

Nyttjandegrad av medarbetarresurs – samma mått som Arbetsmängd – Ett genomsnitt av genomförda arbetsmängdsmätningar under 2019. Normen för förväntad arbetsmängd i modellen är 100 %. Rörelser inom spannet 80-120 % är förväntat.

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om långsiktig och hållbar ekonomi

Förvaltningen startade 2019 med ett ofinansierat underskott på 33,6 mnkr. Underskottet i budgeten kommer från externa köp till följd av stora volymökningar i slutet av 2017 och under 2018, samt att verksamheten för ensamkommande barn och unga inte kan bedrivas inom ramen för intäkterna från Migrationsverket. Medborgarnas behov av stöd och insatser har fortsatt att ökat under 2019 och trots en högre beläggning än föregående år inom förvaltningens eget utförande klarar nämnden inte målet att nå en budget i balans utan redovisar ett underskott på 29,9 mnkr. Underskottet består av 4,8 mnkr avseende verksamheten för ensamkommande barn och unga och 33,2 mnkr som avser externa köp av vård och behandling. Nämndens egna verksamheter, exklusive ensamkommande barn och unga, redovisar ett överskott på 6,0 mnkr där vakanta tjänster bidrar till hela överskottet.

Effektiviseringar i verksamheterna genom exempelvis fler genomförda utredningar på samma antal medarbetare, gör att högre personalkostnader kunnat undvikas. Beläggningen inom den egna utförarverksamheten är högre än 2018 vilket bidrar till ökad effektivitet och färre externa insatser, men inte lägre kostnader.

De åtgärder som beslutades i budget 2019 för att nå effektiviseringskravet på 3,6 mnkr har sammantaget gett effekter över förväntan trots att alla förslag inte genomförts. Totalt har insatser motsvarande 3,9 mnkr i nettoeffekt genomförts och vakanta tjänster har bidragit med ytterligare 5,7 mnkr.

Till följd av ökat inflöde minskar inte kostnaderna och effektiviseringar har endast en kostnadsdämpande effekt. Vakanta tjänster kan bidra till att behovet av externa insatser ökar och kan därmed vara kostnadsdrivande.

- Förvaltningens bedömning är att trots de effektiviseringar som kontinuerligt genomförs kommer ett underskott kvarstå även 2020. För att förändra den situationen krävs ekonomiskt utrymme att undersöka behovet av förändrade arbetsätt utifrån målet att bedriva en modern och kostnadseffektiv individ- och familjeomsorg.

Beläggning inom nämndens egna boenden är god, 93 procent. Inom öppenvård är beläggningen över 100 procent.

Gnistan, som förvaltningen tog över under våren, har något lägre beläggning än i övrigt. Detta beror på att verksamheten måste byta lokaler och inte vet hur många boendeplatser den nya lokalen kan inrymma. Lokalfrågan är ännu olöst. Korttidsplatserna på boendet Hjorten har haft full beläggning under stora delar av året och har ersatt externa köp av missbruksvård till en nettokostnad av cirka 1,8 mnkr.

Under året har ett nytt **TNE-avtal** slutits med Region Örebro län, för tillnyktringsplatser inom Regionens Beroendecentrum. Avtalet innebär ett högre ekonomiskt ansvarstagande från Regionens sida, och en lägre förväntad total kostnad för förvaltningen.

Volymökningarna har varit lägre 2019 än 2018, men fortfarande högre än tidigare år. Antalet aktualiserade ärenden ökade med 741, vilket är något mindre än 2018 då ökningen var 784 ärenden. 2018 och 2019 hade betydligt större förändring än tidigare år då ökningarna var mellan 200 och 300 ärenden per år. Ökningen är 7,0 procent och kan jämföras mot befolkningsökningen som var 1,4 procent. Antalet unika individer som

utretts ligger kvar på samma nivå som 2018. Från 2014 har antalet aktualiserade ärenden ökat med 21,4 procent och antalet unika individer som utretts har ökat med 47,0 procent.

Antalet **påbörjade utredningar** används som indikation på kommande behov av insatser. I genomsnitt påbörjades åtta fler utredningar per månad under 2019 än under 2018. Ökningen är 2,6 procent och högre än befolkningsökningen. Sedan 2014 har i genomsnitt 101 fler utredningar påbörjats per månad, vilket är 46 procent. Befolkningsökningen har under samma period varit 9 procent. Den största ökningen skedde från 2016 till 2018 då förändringen var 32 procent. Utredningar gällande barn, som minskat under 2019 jämfört med 2018, har ökat med 65 procent från 2014. Utredningar avseende ungdomar och vuxna har ökat med 36 procent vardera.

En del av förklaringen till ökningen av inledda utredningar är den föreskrift från slutet av 2014, som innebär att många fler ärenden med information om våldsutsatthet ska utredas. Exempelvis uppfattar utredningsverksamheten för vuxna att inflödet av ärenden nu fördelar sig ungefär lika mellan våld i nära relation och missbruksrelaterad problematik. Före föreskriften handlade näst intill alla ärenden om missbruk. Utifrån den nya regleringen hade det varit förväntat med en nivåhöjning av inledda utredningar under 2015 - 2016 för att sedan plana ut på en ny högre nivå. Ökningen har dock fortsatt.

- Andelen medborgare i behov av Socialnämndens insatser ökar mer än befolkningen vilket bland annat kan bero på andra aktörers, myndigheters och förvaltningars gränsdragning för att ge stöd inom sitt område.

Volymökningarna har under 2019 bidragit till en kostnadsökning på 15,6 mnkr inom externa köp. Ramkompensationen var 14,7 mnkr, 6,0 mnkr för reguljära volymökningar och 8,7 mnkr för prisökningar vilket var cirka 3,5 procent. Den genomsnittliga dygnskostnaden för en extern insats ökade med 12 procent från 2018 till 2019.

Förvaltningen uppfattar signaler om att leverantörer av extern vård och behandling anpassar sina priser till den höga efterfrågan. Det innebär högre kostnader för nämnden men gör samtidigt att det är lättare för kommunen att ge samma stöd och behandling till motsvarande kostnad. Tillsammans med bättre möjlighet att styra innehåll och kvalitet, stärker detta verksamhetens uppfattning att **internt utförande ofta är att föredra**. Dessutom möjliggör fler lokala utförare att enskilda kan få vård och behandling i eller nära sin vardagsmiljö. En utökning av interna insatser istället för externa köp innebär dock ofta utökade fasta kostnader i form av personal och lokaler.

- Förvaltningen håller på att etablera kompletterande arbetssätt för att öka kostnadsmedvetenheten och kontrollen av kvalitén vid externa placeringar av ungdomar.

För kvinnor som är i behov av **skydd på grund av våld** i nära relation abonnerar förvaltningen från december 2017 åtta platser hos Kvinnohuset i Örebro. Beläggningen på dessa platser har varit 82 procent under året, vilket är något högre än under 2018. Förutom Kvinnohuset i Örebro placeras även kvinnor utanför kommunens regi. Det sker framförallt när kvinnan eller familjen behöver stöd dygnet runt, om säkerheten kräver skydd på annan ort eller om familjen har många barn.

Skyddat boende beviljas också i andra situationer än våld i nära relation, främst till personer som nämnden i samverkan med polisen bedömer behöver skyddas mot våld på grund av olika typer av utsatthet för eller kopplingar till kriminalitet. Kostnaderna för denna typ av skyddsinsatser har ökat markant de senaste åren.

Antalet **barn med extern insats** på institution har varit i genomsnitt 11 färre per dygn än 2018. **Externa insatser till ungdomar** har minskat med i genomsnitt 3 personer per dygn jämfört med 2018. Mindre förändringar kan ses inom alla kategorier. Antalet **vuxna**

med extern insats ökar med i snitt 28 personer per dygn. Ökningen är jämt fördelad mellan missbruksinsatser och vård av icke missbrukare. Även kostnaden per dygn har ökat i alla kategorier.

Antalet **ensamkommande barn och unga** fortsätter att minska och fler av de som finns inom nämndens verksamheter får svenskt medborgarskap och/eller fyller 20 år. Migrationsverket ersätter inte kostnader för dessa grupper. Verksamheten redovisar ett överskott på 0,4 mnkr mot budget tack vare ersättning från Kommunstyrelsen. Verksamheten har dock del av det ofinansierade underskottet med 5,2 mnkr. Kostnaderna under 2019 var därmed 4,8 mnkr högre än intäkterna efter ersättning från Kommunstyrelsen.

Behovet av boendeplatser för ensamkommande har minskat kontinuerligt och under våren lades boendet Pionjären ner och under hösten avvecklades Åbacke. Det innebär att det inte finns något HVB-boende kvar i förvaltningens regi. I och med avvecklingen uppskattas omställningskostnader på 4,6 mnkr där 3,2 mnkr avsåg personalkostnader.

Förvaltningen har under året tydliggjort rutinen för återsökning av **pengar från Migrationsverket**, utifrån insatser till andra personer än ensamkommande, som är i asylprocess eller nyligen blivit kommunplacerade i Örebro. Detta gav 6 mnkr i engångsintäkt.

Förvaltningens nettokostnad ökade med 7,2 procent främst till följd av lägre ersättning från Migrationsverket. Intäkterna minskade med 30 procent eller 32,9 mnkr. 6,0 mnkr av intäkterna avser återsökning av medel från Migrationsverket för insatser till flyktingar under 2017 och 2018 och är ett engångsbelopp. Kostnaderna ökade med 0,8 procent eller 5,0 mnkr där externa köp, ökar med 15,6 mnkr och kapitalkostnaderna ökade med 0,3 mnkr till följd av att verksamheterna bytt lokaler. Övriga kostnadsslag minskade med totalt 10,9 mnkr. Personalkostnaderna minskade med 6,8 mnkr, trots löneökningar, och lokalkostnaderna minskade med 1,6 mnkr. Båda beror på avvecklingen av verksamheter inom ensamkommande barn och unga.

Hyresökningar till följd av ombyggnationer för att anpassa nya lokaler till verksamheternas behov samt medarbetarnas arbetsmiljö och säkerhet ökar kostnaderna, men kompenseras inte i hyresmodellen utan belastar nämndens budget. Verksamheterna som haft tillfälliga lokaler på Krämartorget har flyttat till nya lokaler under hösten vilket inneburit dubbelhyror. HVB OT-gruppen flyttade till nya lokaler i Karlslund under hösten med ökad hyra utan hyreskompensation. Nämnden hade tomhyra för den nya HVB-verksamheten, Athena-gruppen, som öppnar i februari 2020.

Under 2018 sökte ovanligt många medborgare stöd inom Socialförvaltningen och kostnaden per invånare ökade. I **jämförelse med liknande kommuner** har Örebro fortfarande en lägre vård- och behandlingskostnad per invånare. Kostnaden för vård av vuxna missbrukare är betydligt lägre än jämförbara kommuner medan kostnaden för vård av icke missbrukare är högre. Kostnaderna för vård av barn och unga har ökat mer i Örebro än i jämförbara kommuner och kostnadsnivån är nu ungefär i samma nivå som övriga kommuner. Kostnadsjämförelsen redovisas med ett års fördröjning.

Socialnämndens ekonomiska underskott från 2018 finns i stort sett kvar. Det höga inflödet av medborgare i behov av stöd gör att ett högt nyttjande av det egna utförandet och många insatser för effektiviseringar inte ger sänkta kostnader. Däremot har kostnadsökningen bromsats, vilket gör att underskottet inte ökar. Förvaltningens bedömning är därför att Socialnämnden bara delvis lyckas bidra till målet.

4.2 Mål inom Människors egenmakt

Ur ÖSB 2019: En människa som själv får vara aktiv i att forma sitt eget liv mår bra. En människa som har drivkraft att utveckla sig själv och sin omgivning ska få möjlighet till det. Örebro kommun ska bli bättre på att släppa lös den kraft som finns hos medborgare som kan och vill bidra till kommunens utveckling. I Örebro får alla möjligheter.

Mål: Människors livsvillkor ska vara jämlika.

Bedömningen är att Socialnämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om jämlika livsvillkor delvis uppfyllts, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> Justeringar har gjorts inom förebyggande verksamheterna för att kunna erbjuda en samtalsmottagning för råd och stöd utan föregående utredning. Etablering av Maria Ungdom Örebro i samverkan med Region Örebro län har skett inför start 2020. 	<ul style="list-style-type: none"> Det finns en risk att den ekonomiskt utmanande situationen gör att resurser till förebyggande verksamheter måste minska, samtidigt som samverkan med andra utmanas.

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om jämlika livsvillkor

Ett av Socialnämndens viktigaste uppdrag är att arbeta förebyggande för att förhindra eller motverka uppkomst av social problem och social utestängning. I detta ingår att genom uppsökande arbete identifiera individer och grupper som behöver få erbjudande om stöd i sin livssituation. Socialnämndens strategiska arbete för utveckling av egen eller andra aktörers verksamhet för stöd till barn och unga, bidrar även till kommunens verksamhetsmål *Barn ska kompenseras för ojämlika uppväxvillkor*. Utvecklingsarbete kring barnets rättigheter beskrivs också inom målet *I Örebro kommun ska alla människors lika värde och mänskliga rättigheter respekteras*.

Socialt förebyggande arbete behöver ske i samverkan med många olika parter för att påverka riskerna för social problematik. Samverkan med goda effekter innebär ofta att alla parter bidrar lite extra, vilket tillsammans skapar ett större värde för kommuninnevararna.

- I ekonomiskt utmanande tider finns risk att olika samhällsaktörer måste prioritera att se om sitt eget hus, och att möjligheten till samverkan minskar – när den istället behövs som mest. Även arbetet för att minska kostnaderna inför budget 2020 har påverkat resurserna till förebyggande verksamhet.
- Inför 2020 förändras organiseringen av Socialnämndens och kommunens förebyggande arbete. Socialnämnden ser vikten av att bibehålla den typ av förebyggande arbete som har sin utgångspunkt i Socialtjänstlagen.

Inom förvaltningens Förebyggande enhet har justeringar gjorts under 2018 och 2019 för att kunna erbjuda en samtalsmottagning för råd och stöd utan föregående utredning. Det har även avlastat myndighetsutövningen då föräldrar, som själva kontakter nämndens mottagningsverksamhet för konsultation, kan hänvisas dit istället för att aktualiseras för utredning.

Förvaltningen har de senaste åren deltagit i nationellt arbete med utveckling av förebyggande arbetet mot **våldsbejakande extremism (VBE)**. En lärdom är att arbetet måste ha en bredare ansats än VBE, då det ofta föregås av annan problematik. Det finns

starka skäl att rikta insatser till föräldrar i det förebyggande arbetet. Befintliga föräldrastödsprogram uppfattas som otillräckliga för föräldrar som känner oro för att deras barn hamnar i ”slutna” miljöer med kriminalitet och droger. Därför utvecklades **föräldrastödsprogrammet Trygga föräldrar**, som handlar om att erbjuda stöd i föräldraskapet. Målgruppen är föräldrar boende i områden med social oro. Förvaltningen har beviljats medel från Folkhälsomyndigheten för att finansiera forskningsinsatser från Örebro Universitet i syfte att bland annat utveckla en forskningsbaserad programteori rörande Trygga föräldrar, med ambitionen att utvärdera modellen.

Programnämnd Social välfärd beslutade i oktober 2018 att ge Socialförvaltningen i uppdrag att anpassa sin organisation för att kontinuerligt i samverkan med civilsamhället möta lägesbilden av **missbruk i stadskärnan**. Socialnämnden fick 1 mnkr tillskott i budget 2019 för detta. Utifrån det ekonomiska läget under 2019 och inför 2020 har verksamheten valt att avvakta med att utöka de uppsökande insatserna.

Under inledningen av 2020 startar **Maria Ungdom Örebro**, en samlokaliserad verksamhet mellan Socialnämnden och Region Örebro läns beroendevård. Målet med Maria Ungdom är att motverka alkohol- och drogmissbruk bland unga och unga vuxna upp till 25 år. En viktig utgångspunkt är att nå unga människor i ett tidigt skede av risk- och missbruk för att förhindra att detta utvecklas till beroende samt att arbeta konsultativt. För Socialnämnden innebär etableringen en förflyttning av tre tjänster till den nystartade verksamheten. Dessa flyttas från övrig behandlingsverksamhet, vars utrymme för ärenden därmed minskar.

- I uppföljningen av etableringen av Maria Ungdom Örebro behöver särskilt effekterna för kvarvarande behandlingsverksamhet analyseras, för att säkerställa att den nya verksamheten bidrar till ett minskat antal ordinarie behandlingsuppdrag.

Det är verksamhetens uppfattning att det vore bra om alla kommunala verksamheter, och andra aktörer inom exempelvis partnerskapsarbetet, har en **gemensam syn på barnets rätt att växa upp utan våld**, samt står för samma gemensamma budskap om detta i mötet med familjer. En högre grad av kunskap och förståelse hos medborgare skulle utgöra en bättre grund för förståelse för föräldrars ansvar och att välfärdsaktörer i samhället har i uppdrag att värna barnets rätt, och därigenom ibland behöver agera till skydd för barnet mot föräldrars vilja.

- Socialförvaltningen har tagit fram en idébeskrivning kring ett kommungemensamt arbete utifrån barnets rätt till en uppväxt fri från våld och förtryck. Idén har förankrats i Styrgrupp för samverkan och förts in i det kommungemensamma arbetet inom projektportföljen Örebro för integration.

Även om många utvecklingsdelar pågår inom målet ser förvaltningen att ekonomiska åtstramningar riskerar påverka möjligheterna till förebyggande arbete och tidiga insatser. Det påverkar nämndens åtagande inom målet, vilket ger bedömningen att det delvis kommer uppfyllas.

Mål: I Örebro kommun ska alla människors lika värde och mänskliga rättigheter respekteras.

Bedömningen är att Socialnämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om respekt för lika värde och mänskliga rättigheter i hög utsträckning uppfyllts, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> Flera utvecklingsaktiviteter och justeringar i arbetssätt pågår för att synliggöra enskilda barns behov och situation, och öka barns delaktighet. Inför 2020 planeras för etableringen av ett gemensamt HVB för ungdomar, tillsammans med Funktionsstödsnämnden. 	<ul style="list-style-type: none"> Den nya förvaltningsstrukturen för Socialnämndens verksamheter kan stödja samverkan och möjliggöra ökad tydlighet som gagnar medborgarna, i syfte att ge ett mer samlat kommunalt stöd till personer med funktionsnedsättning eller nedsatt funktionsförmåga i kombination med social problematik. HBQT-diplomering behöver återkomma 2020, efter att inte ha prioriterats under 2019.

Måluppfyllelse för indikatorer

PN/ DN*	Indikatorer	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Målvärde 2019
PN	Antal genderbudgetanalyser från föregående år som lett till beslut om förändringar i verksamhet eller arbetssätt	4	4	4	-
Kommentarer till indikatorernas utfall					
Genderbudgetanalys 2018 har fortsatt under 2019, för att fördjupat undersöka eventuellt behov av förändringar.					

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om respekt för lika värde och mänskliga rättigheter

Socialnämnden ska, med utgångspunkt i Socialförvaltningens värdegrund, säkerställa att stöd och service ges till medborgarna på lika villkor. Strategiskt arbete bedrivs utifrån flera rättighetsperspektiv, och positiva effekter för medborgarna nås genom systematisk verksamhetsutveckling.

- Förvaltningen har, utifrån rådande ekonomiska läge, inte kunnat prioritera att **HBQT diplomera** en verksamhet under 2019.

Det dagliga utvecklingsarbetet med **barn och särskilt utsatta grupper** i fokus pågår löpande. Bland annat deltar barn, även spädbarn, nu i högre utsträckning vid möten och samtal, för att socialsekreterare ska kunna se och möta barnet. En ökad tydlighet i dokumentationen av bedömningen vid beslut om att inleda utredning förväntas underlätta utredningen att hålla fokus på barnets behov. Verksamheten prövar också ett nytt arbetssätt för att säkerställa att barnets bästa är i fokus vid sammanbrott i familjehem.

- Även om exempelvis riktad kompetensutveckling genomförts, har förvaltningen inte kunnat prioritera resurser till att genomföra en genomgripande och samlad förberedelse inför att Barnkonventionen blir lag.

Den **genderbudgetanalys** som under 2018 gjordes inom familjerättsområdet visade på signaler om skillnader i förslag till beslut efter utredning om vårdnad, boende och umgänge. För att undersöka området vidare och skapa ett större analysunderlag har motsvarande datainsamling fortsatt under 2019. Resultatet kommer redovisas för Socialnämnden under första kvartalet 2020, tillsammans med en uppföljande genomgång av arbetet efter tidigare analyser. Flera enheter inom myndighetsutövningen bedriver sedan 2015 ett gemensamt utvecklingsarbete i en genusgrupp som startade efter nämndens första genderbudgetanalys.

Verksamhetens utvecklingsarbete inom området **våld i nära relation** fortsätter. Det rör bland annat utformning av strukturer för att nyttja medarbetares kunskap till intern kompetensutveckling på basnivå och för att bredda användandet av manualbaserade riskbedömningsinstrument. Även alternativa boendelösningar för målgruppen, och arbete för att säkerställa ett bra omhändertagande av barn som upplever våld är i fokus.

- Under 2019 har såväl förvaltningen som Kvinnohuset i Örebro och Region Örebro län haft mindre medarbetarresurs riktad mot målgruppen än planerat, vilket bland annat skapat kö till Centrum mot våld i nära relation, och förhindrat möjligheten till öppen ingång till verksamheten.

Under året har **två forskningsprojekt** initierats, med koppling till våld i nära relation. Det ena syftar till att tillsammans med Polisen hitta former för att värdera riskfaktorer vid hot om våld, för att skapa gemensamma bilder av den enskildes situation och behov. Forskningsgruppen Stalking och Partnervåld vid Örebro universitet leder en pilotstudie för att säkerställa att den modell man tagit fram fungerar som det är tänkt, med målet att modellen är klar för implementering under 2020.

Det andra forskningsprojektet, som också är en del av barnrättsarbetet, bedrivs tillsammans med Region Örebro län och heter *Barns delaktighet och insatsernas utfall inom sociala barnvården*. Bakgrunden till projektet är resultatet i Allmänna Barnhusets rapport *Rättighetsbärare eller problembärare?* Projektet ska leda till ökad kunskap om hur barns delaktighet påverkar utformandet av insatser, och om insatserna varit till hjälp för barnet. Målet är att projektet ska bidra till ett utvecklat arbetssätt. Projektet innebär bland annat självgranskning av ärenden tillsammans med forskare. Hittills har återkoppling från projektet bidragit till lärande om barns faktiska delaktighet, samt metodik för att skapa systematik för självgranskning i verksamheterna.

Förvaltningen har, efter en testperiod, implementerat **en digital tjänst** för att fånga barns upplevelser av att vara familjehemsplacerade. Den är hjälpsam för framförallt barn som har svårt att uttrycka sig verbalt kring sin situation. Barn som deltog i testet gav positiv återkoppling och handläggarna såg att det gav ytterligare verktyg att skapa delaktighet för barnet, och därmed en ökad förståelse för barnets situation. Ett 15-tal placerade barn har även deltagit i Socialstyrelsens **nationella brukarundersökning *Att lyssna på barn i familjehem***, som väntas ge såväl lokala som nationella möjligheter till utveckling av familjehemsvården, utifrån barnens egna upplevelser. Socialstyrelsens rapport väntas i slutet av 2020.

Under året har förvaltningen sökt en ökad **samverkan med Förvaltningen för funktionsstöd och Myndighetsavdelningen** i syfte att ge ett mer samlat kommunalt stöd till personer med funktionsnedsättning eller nedsatt funktionsförmåga på grund av psykisk ohälsa eller tidigare social problematik. Kontinuerliga samtal har förts på såväl handläggars- som ledningsnivå, mellan myndighetskontoren, för att hitta former för att nyttja varandras kompetens och strategiskt hantera ärenden som kännetecknas av komplex problematik. Inför 2020 planeras för etableringen av ett gemensamt HVB för ungdomar, tillsammans med Funktionsstödsnämnden.

- Den nya förvaltningsstrukturen för Socialnämndens verksamheter kan stödja samverkan och möjliggöra ökad tydlighet som gagnar medborgarna. De olika perspektiven, genom lagstiftning och nämndernas ansvarsområden, kvarstår dock. Organisationsförändringen skapar förutsättningar som behöver kompletteras med såväl kompetenshöjande insatser som kulturförflyttningar i medarbetargrupper, för att ge medborgarna önskvärda effekter.

Eftersom flera viktiga utvecklingssteg tas inom målet är förvaltningens bedömning att åtagandet kommer uppfyllas i hög utsträckning, trots att strategiskt viktiga frågor behövt prioriteras ned.

4.3 Mål inom Barn och ungas behov.

Ur ÖSB 2019: Alla barn förtjänar en bra barndom och en trygg och utvecklade skolgång. Genom tidiga insatser och förebyggande arbete för att förebygga - såväl fysisk som social och psykisk ohälsa - kan fler barn och unga få en bra uppväxt och ett mer hälsosamt liv. En faktor som har stor och negativ effekt på barn och ungas uppväxt är barnfattigdom. Genom samordnade insatser från olika samhällsaktörer ska alla barns möjligheter till goda uppväxtvillkor stärkas.

Mål: Alla elever i grund- och gymnasieskolan ska ges förutsättningar att klara kunskapsmålen.

Bedömningen är att Socialnämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om förutsättningar att klara kunskapsmålen delvis uppfyllts, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> • En e-tjänst har tagits fram som underlättar för bla personal inom förskola och skola i sitt ansvar att göra orosanmälningar rörande barn som riskerar fara illa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen behöver undersöka vilka typer av stödbehov hos barn och föräldrar som kan mötas genom insatser från exempelvis skolan som huvudman, och vilka stödbehov som också behöver kompletteras med insatser inom Socialnämndens uppdrag. • Förvaltningens arbete med tidiga insatser till ungdomar och föräldrar där oro för missbruk föreligger behöver ses över, bland annat i relation till skolas uppdrag.

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om förutsättningar att klara kunskapsmålen

Hos en del enskilda barn och ungdomar som har svårt att nå kunskapsmålen i skolan finns sociala svårigheter som i olika grad kan bidra till utmaningarna att nå målen. Vissa av dessa svårigheter innebär att Socialnämnden i sitt uppdrag kan behöva bistå med stöd. Rörande andra svårigheter kan stödet lika gärna erbjudas hos skolan som huvudman. Kommunen behöver undersöka vilka typer av stödbehov hos barn och föräldrar som kan mötas genom insatser från exempelvis skolan som huvudman, och vilka stödbehov som också behöver kompletteras med insatser inom Socialnämndens uppdrag.

- Bland annat inom ramen för arbetet med Tillsammans för barns bästa (TABB – Skottlandsmodellen) behöver kommunen hitta metoder att tidigt identifiera och tillgodose behov av stöd, i syfte att förhindra att mer omfattande sociala problem uppstår.

För att på ett effektivt sätt kunna hjälpa de barn och ungdomar och deras föräldrar som kan antas vara i behov av Socialnämndens stöd, behöver verksamheten få information från skolan i en form och med ett innehåll som underlättar utredning och påskyndar eventuell insats. Förvaltningen har, i samarbete med Förvaltningen för förskola och skola, utvecklat en **e-tjänst för orosanmälan** på Intranätet. Efter två månader visar erfarenheterna på mycket goda effekter. Anmälare har uttryckt att e-tjänsten ger bra stöd vid anmälan, och att det är positivt med en snabb process för att lämna en skriftlig anmälan. Verksamheten ser att den gett tydligare anmälningar med viktiga detaljer, samt att behovet av administration minskar. Motsvarande e-tjänst ska under början av 2020 publiceras på orebro.se och vända sig till externa aktörer med anmälningsskyldighet.

Förvaltningen förskola och skola utvecklar sin systematik för att främja elevers skolnärvaro och **förebygga frånvaro**. I det arbetet kommer samverkan med Socialnämndens verksamheter sökas, bland annat i syfte att tydliggöra i vilka situationer Socialnämnden kan behöva kopplas in.

Under 2019 har förberedelser gjorts för att vid inledningen av 2020 starta verksamheten **Maria Ungdom** i samverkan med Beroendecentrum vid Region Örebro län. Där kommer ungdomar och föräldrar med oro för alkohol- och drogmissbruk kunna få stöd. Det innebär att lärare och elevhälsa med oro, kan hänvisa dit – som komplement till Socialnämndens Skolverksamhet.

- Som en effekt av etableringen av Maria Ungdom, och Gymnasienämndens intensifierade ANDT-arbete, är det aktuellt att göra en översyn av nämndens arbete med tidiga insatser till ungdomar och föräldrar där oro för missbruk föreligger. Bland annat behöver innehåll och finansiering genomlysas för att undvika att kommunens resurser läggs på flera parallella insatser för samma målgrupp.

Den förebyggande verksamheten **Föräldrastöd** har omformats under 2019 för att samordna och effektivisera tillgängliga resurser och därmed kunna möta fler föräldrar med barn upp till 18 år. Bland annat öppnade man upp för rådgivande och stödjande samtal utan biståndsbeslut, dit skolpersonal kan rekommendera föräldrar för kontakt.

Verksamheten SAMS (Samordning för tidiga insatser) startade under 2018 och är finansierad av Partnerskap Örebro. Verksamheten syftar till att förebygga psykiskt och social ohälsa hos barn 10–12 år, samt att uppmärksamma vuxna i barns närhet på tecken att barn riskerar fara illa. Arbetet har hittills varit fokuserat på föräldrar och elever i Vivallaskolan, vilket genererat ett större antal samtalskontakter på grupp- och individnivå.

Förvaltningen ser att det finns stor förbättringspotential i samverkan med barn- och utbildningsområdet, vilket gör att bedömningen är att åtagandet i dagsläget endast delvis uppfylls.

4.4 Mål inom Trygg välfärd.

Ur ÖSB 2019: Välfärdsinsatser i en kommun skapar kvalitet för enskilda människor. Det skapar också kvalitet för samhället som helhet – då stärks hela Örebro. Örebro ska vara en kommun där människor vill växa upp, arbeta och bli gamla. Då krävs en trygg välfärd så att människornas upplevda trygghet ökar.

Mål: Familjer och enskilda ska få stöd som motsvarar deras behov av individ och familjeomsorgen.

Bedömningen är att Socialnämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om individ- och familjeomsorg i hög utsträckning uppfyllts, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> Genom utveckling av e-tjänst och stödmaterial för orosanmälan rörande barn skapas ett tydligare underlag för bedömning av behovet av att inleda utredning. Flera utvecklingsaktiviteter pågår för att frigöra tid från administration till att möta enskilda barn och vuxna. 	<ul style="list-style-type: none"> Socialnämndens största utmaning under 2019 – och kommande år – har varit att utföra sitt uppdrag enligt lagar och styrdokument så att individer får sina behov tillgodosedda, med en ekonomi i balans utifrån tilldelade medel. Arbetet behöver fortsätta för att säkerställa rätt och effektivt stöd till barn, unga och vuxna som är beroende av beslut och insatser från flera aktörer. Det avstannade systematiska kvalitetsarbetet på strategisk nivå behöver återupptas.

Måluppfyllelse för indikatorer

PN/ DN*	Indikatorer	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Målvärde 2019
PN	Index för hur väl socialnämnden tillhandahåller det stöd som familjer och enskilda har behov av. (mått under utveckling) Indexet består av nedanstående 5 mått.	-			-
PN	Andel familjer och enskilda som är nöjda med socialnämndens verksamhet, procent.	Intert utförande: 97	-	-	80%
PN	Andel avslutade insatser (placeringar) där målen i genomförandeplanen i stor utsträckning uppnåtts (Mått under utveckling)	67 %	-	Se kommentar	Mätas
DN	Andel insatser (placeringar) som avslutats planerat (Mått under utveckling)	66 %	-	Se kommentar	Mätas
DN	Andel avslutade insatser (placeringar) där utföraren i stor utsträckning arbetat med den enskildes huvudsakliga problematik (Mått under utveckling)	73 %	-	Se kommentar	Mätas
DN	Andel personer som fått riktat stöd genom öppen ingång (Mått under utveckling)	-	-		-

Kommentarer till indikatorernas utfall

Familjer och enskildas nöjdhet – Ingen samlad brukarundersökning har skett. Flera typer av löpande och periodiska undersökningar görs, men dessa går i dagsläget inte att aggregera. Arbete pågår för att utveckla metodik och systematik för brukarundersökningar som kan bidra till verksamhetsutveckling.

De tre indikatorer som rör avslutade insatser kommer att kunna ge nämnden viktig information om resultatet av insatser för den enskilde, och avgörande kvalitetsaspekter hos utföraren av insatser. Implementeringen av den utvärderingsmetod som är införd tar längre tid än beräknat, men går i rätt riktning. En för låg andel av de avslutade insatserna utvärderas idag enligt planen, för att utfall och prognos ska kunna presenteras. De ifyllda utvärderingarna pekar mot att ungefär hälften av insatserna har nått målen vid avslut, något fler insatser har avslutats planerat, och att socialsekreterarna i de flesta fall är nöjda med det sätt som utföraren arbetat på för att nå målen med insatsen.

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om individ- och familjeomsorg

Eftersom Socialnämndens kärnuppdrag är att tillhandahålla individ- och familjeomsorg, ger en stor del av det arbete som bedrivs för att bidra till övriga verksamhetsmål direkta och indirekta effekter även inom detta mål.

Enligt Socialtjänstlagen och Örebro kommuns reglemente har **Socialnämnden i uppdrag** att ge biståndsbeslutade insatser till den som inte kan få sina behov tillgodosedda på annat sätt, än via stöd från nämnden. Socialnämnden i Örebro kommun har det yttersta ansvaret för att en enskild som befinner sig i en svår situation får det akuta stöd och den hjälp som denne behöver. Detta inskränker inte det ansvar som vilar på andra huvudmän.

Socialförvaltningen har under en lång rad år aktivt arbetat för att utveckla arbetet med **förebyggande och tidiga insatser**. Den gängse uppfattningen är ofta att detta är strategiskt klokt för att förhindra större framtida problem och kostnader. En sådan strategi behöver, i ekonomiskt utmanande tider, också ställas mot ett mer kortsiktigt fokus på lagstadgat individuellt stöd. Olika former av öppna insatser och tillgängliga erbjudanden om stöd innebär som regel möjligheter att förhindra större framtida problem, men innebär samtidigt att fler personer identifieras som behöver biståndsbeslutade insatser.

- Socialnämndens största utmaning under 2019 – och kommande år – är att utföra sitt uppdrag enligt lagar och styrdokument, med en ekonomi i balans utifrån tilldelade medel.
- Socialnämnden behöver identifiera viktiga principer för en modern individ- och familjeomsorg och utifrån dessa undersöka behovet av förändrade arbetsätt. I det arbetet behöver kommunens ambitionsnivå i så väl förebyggande arbete som biståndsbedömt stöd till medborgare tydliggöras. Verksamheterna behöver genomlysas utifrån bland annat digitaliseringsaspekter, och hur insatser till enskilda och familjer kan samordnas. En diskussion behöver även föras om vilken kommunal eller annan aktör som på ett tillgängligt och medborgarnära sätt kan ge relevant stöd.

De ekonomiska utmaningarna, med högre kostnader för externa köp än budgetutrymmet tillåter, riskerar skapa en negativ spiral som drabbar enskilda medborgare. Dagens kostnadsläge innebär behov av att minska nämndens utgifter. Möjligheter till reduceringar är små inom myndighetsutövningen, vilket riskerar tvinga fram reduceringar inom interna resurser för förebyggande arbete, öppna insatser och stöd efter biståndsbeslut. När den interna utförarverksamheten minskas finns risk för att ytterligare externa köp blir nödvändiga.

- Nämnden behöver säkerställa att tid och ekonomi finns för att hjälpa de kommuninnevånare som själva saknar förmåga att ta emot och omvandla stöd till en varaktig förändring, och där kommunen har en skyldighet att agera för skydd av den enskildes eller barns hälsa och utveckling. För att frigöra sådana resurser behöver även andra kommunala verksamheter på ett så enkelt sätt som möjligt tillhandahålla stöd till de som vill och behöver kommunens stöd, och som själva har förmåga att ta emot detta.
- Socialnämndens verksamheter har påbörjat ett långsiktigt arbete för att öka genomströmningen av ärenden där behoven är mindre.
- Under 2019 har fortsatta diskussioner pågått med såväl andra kommunala verksamheter som Region Örebro län för att säkerställa rätt och effektivt stöd till barn, unga och vuxna som är beroende av beslut och insatser från flera aktörer.

För att underlätta att barn och unga i behov av stöd kommer till nämndens kännedom görs ett arbete med att förenkla och tydliggöra kring **orosanmälningar**, med bland annat e-tjänster och stödmaterial. Detta kommer underlätta för aktörer med anmälingsskyldighet, och samtidigt skapa ett tydligare underlag för bedömning och därmed effektivare handläggning.

Den myndighetsutövande verksamheten arbetar också för en **effektivare handläggning** och därmed mer tid för barn, unga och vuxna genom att implementera nya riktlinjer om förenklad dokumentation. Även utvecklingen av exempelvis en samtalsmottagning inom den förebyggande enheten, och verksamheten SAMS, samt etableringen av Maria Ungdom kommer öka möjligheterna till **lättillgängligt stöd och tidiga insatser**.

Antalet beslut som **rapporteras till IVO för att de inte verkställts** inom tre månader har varierat över tid de senaste åren. Förändringarna kan inte självklart förstås som att verksamheten varit bättre eller sämre på att verkställa beslut, utan att rapporteringen varit olika korrekt i olika perioder. Med ett nyligen implementerat verktyg är rapporteringen kvalitetssäkrad.

Inom intern öppenvård för barn och familjer har det en längre period varit svårt att verkställa beslut i tid. Efter personalförstärkningar och justeringar i arbetssätt som ökat genomströmningen, är kösituationen under kontroll. Det väntas bidra till lägre antal ej verkställda beslut under 2020.

Systematiskt kvalitetsarbete

Socialnämndens verksamhet ska präglas av ett systematiskt och evidensbaserat arbetssätt, för att säkra och utveckla kvaliteten i såväl myndighetsutövning som stöd till enskilda. För att driva på resultaten och förbättra kvaliteten har ett arbete påbörjats med stöd i **SIQ Managementmodell** (Institutet för kvalitetsutveckling, SIQ). Modellen fokuserar på ledarskapets avgörande roll och på vikten av alla medarbetares medverkan och bygger på tre hörnpelare – Kulturen, Strukturer och Systematiken. Förvaltningen har under 2019 valt att fokusera på framgångsfaktorn *Skapa värde med kunder och intressenter*, bland annat genom att utveckla arbetet med tjänstedesign.

En översyn av förvaltningens **hantering av avvikelser** har pågått under året. Med avvikelser avses missförhållanden enligt lex Sarah samt klagomål och synpunkter. Syftet är att skapa bra arbetssätt kring avvikelser så att missförhållanden eller risk för missförhållanden rapporteras, att klagomål och synpunkter registreras och hanterats enligt de krav som ställs i lagstiftning samt att övergripande analyser kan göras och relevanta åtgärder kan genomföras för att förbättra verksamheten.

En stor del, cirka 30 procent, av de missförhållanden enligt **lex Sarah** som rapporteras på förvaltningen avser brott mot sekretess. För att minska sekretessbrotten har en översyn av förvaltningens hantering av sekretessuppgifter genomförts.

- Den ekonomiska situationen innebär att resurserna är relativt små för stöd till strategisk verksamhetsutveckling, vilket gör att arbetet riskerar tappa tempo och därmed på sikt kan påverka kvaliteten i verksamheten. Prioriteringar har också gjort att förvaltningen inte presenterat någon Kvalitetsberättelse under året.

Utifrån Socialnämndens uppdrag och förutsättningar tillgodoses behovet och den lagstadgade rätten till stöd hos fler och fler kommuninvånare. Förvaltningens bedömning är att socialnämndens åtagande inom målet i hög utsträckning uppfylls.

Mål: I Örebro kommun ska det finnas tillgång till bostäder.

Bedömningen är att Socialnämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om tillgång till bostäder i hög utsträckning uppfyllts, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> • Pilotarbete med en Kvarboendeverksamhet har inletts. • Förbättrade möjligheter till bostad för personer som utsatts för våld i nära relation har utvecklats tillsammans med bla Öbo. 	<ul style="list-style-type: none"> • En verksamhet behöver, tillsammans med Funktionsstödsnämnden, tillskapas för personer som inte längre behöver HVB-vård men inte är i behov av Bostad med särskild service, eller som inte uppnått ålder för att beviljas Boendestöd inom Funktionsstödsnämndens ansvarsområde. • Det strategiska lokal- och bostadsförsörjningsarbetet behöver fortsätta utvecklas.

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om tillgång till bostäder

Många av de Örebroare som får stöd från Socialnämnden för att etablera eller återetablera en fungerande vardag, behöver också stöd för att få och behålla en ordinär bostad.

Socialnämndens och Programnämnd socialvälfärds myndighetsutövning, driver tillsammans med Öbo ett pilotarbete med en **Kvarboendeverksamhet**. Verksamheten syftar till att tidigare identifiera och lotsa personer till stöd, som är i riskzon att hamna i en vräkningsprocess. Väntade effekter är bland annat färre akutlösningar, lägre kommunala kostnader kopplade till hyresskulder, närmare samverkan mellan berörda verksamheter och därmed enklare kontaktvägar som ger bättre möjligheter till stöd utifrån behov. Sannolikt kommer verksamheten också upptäcka tidigare okända barn och ungdomar som lever i en svår social situation. Verksamheten startade i slutet av 2019 och är under försöksperioden finansierad av Programnämnd socialvälfärd och Öbo.

Under 2019 har förvaltningen fortsatt, tillsammans med Lokalförsörjningsenheten (LFE), arbetet med boendefrågor kopplat till gruppen som lever med **våld i nära relation**. Bland annat har förvaltningen, tillsammans med Öbo, LFE och Försörjningsstöd, tagit fram ett nytt arbetssätt för att öka möjligheterna till för våldsutsatta att återinträda på bostadsmarknaden. Arbetet har bland annat inneburit att Öbo har justerat i sina förtursregler, vilket väntas innebära att fler våldsutsatta kan få

ordinarie förstahandskontrakt och därmed bidrar till en kortare period på skyddat boende.

Socialnämnden har under en tid påtalat behovet av ett bättre sammanhållet kommunalt stöd till **barn, unga och vuxna med social problematik och samtidig kognitiv funktionsnedsättning**, eller kognitiva svårigheter i övrigt. Under hösten har verksamheten, tillsammans med Förvaltningen för funktionsstöd, planerat för uppstart av ett nytt gemensamt HVB-hem för ungdomar i denna målgrupp. Därmed förväntas Socialnämndens externa köp av vård och behandling minskas i motsvarande omfattning.

- För att möjliggöra god effektivitet av satsningen krävs ett fortsatt utvecklingsarbete, exempelvis kring personer som inte längre behöver HVB-vård men inte är i behov av Bostad med särskild service, eller som inte uppnått ålder för att beviljas Boendestöd.

Under 2019 har Socialnämnden övertagit driften av **härbärgat Gnistan** från Frälsningsarmén. Förvaltningen har hittills drivit verksamheten som tidigare, och har tillsammans med LFE hittat en ny lokallösning. Under hösten har förvaltningen gjort en översyn över härbärgsverksamhetens omfattning och utformning.

- Nämnden har gett ett fortsatt uppdrag om att boendeverksamheterna riktade till vuxna ska fortsätta utvecklas, bland annat genom att ställa om verksamheten vid stödboendet Hjorten och utarbeta förslag på införande av service- och egenavgifter. Det fortsatta arbetet kommer att påverka på lokalbehovet för målgruppen.

Lokalförsörjningsenheten har senaste året blivit stabilare i sitt stöd till Socialförvaltningen. Bland annat har **lokal- och bostadsstrategiska** frågor samlats på en funktion, vilket förenklar samarbetet då stora delar av lokalbehoven för Socialnämnden innefattar lokaler där kommuninnevånare tillfälligt ska bo.

- Utmaningar kvarstår för att få till ett strategiskt lokal- och bostadsförsörjningsarbete, bland annat svårigheter att långsiktigt bedöma hur behovet av olika typer av insatser ser ut på några års sikt, men även rörande frågor om finansiering av lokaler.

Åtagandet inom målet förväntas uppfyllas i hög utsträckning, eftersom strategiskt och operativt utvecklingsarbete sker inom flera viktiga områden.

Mål: Örebro kommun ska vara en trygg och säker kommun att bo, leva och verka i.

Bedömningen är att Socialnämndens åtagande att bidra till utveckling inom målet om trygg och säker kommun i hög utsträckning uppfyllts, och ser följande:

Positiva iakttagelser	Förbättringsområden
<ul style="list-style-type: none"> • Tillsammans med andra aktörer har en planering upprättats för eventuell handläggning och insatser i ärenden med koppling till våldsbejakande extremism. • Arbets sättet vid ärenden rörande prostitution och sexköp har tydliggjorts, vilket också stödjer exempelvis Polisen vid ingripanden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Den ekonomiska situationen riskerar påverka kommunens resurser till socialt förbyggande insatser, som är ett viktigt bidrag till målet.

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målet om trygg och säker kommun

Socialnämnden är en viktig aktör i det socialt förebyggande arbetet, och därmed i kommunens brottsförebyggande arbete. Arbete med att skapa trygghet och säkerhet måste ske i **samverkan med övriga kommunala verksamheter och andra aktörer**, så som polis, fastighetsägare och det civila samhället. En viktig arena för samverkan för trygghet är Partnerskap Örebro. Samverkan med goda effekter innebär ofta att alla parter bidrar lite extra, vilket tillsammans skapar ett större värde för kommuninvånarna. I ekonomiskt utmanande tider finns risk att olika samhällsaktörer måste prioritera att se om sitt eget hus, och att möjligheten till samverkan minskar – när den istället behövs som mest. Inför 2020 ser nämnden att förutsättningarna för samverkan kan stärkas i den nya förvaltningsorganisationen.

Socialnämnden har en viktig uppgift i att tillhandahålla **skydd och stöd för personer som väljer att bryta med en kriminell livsstil**. Under 2018 och 2019 har förvaltningen sett ökade kostnader för externa insatser i form av speciallösningar utifrån individers behov av skydd på grund av organiserad brottslighet och liknande. Dessa ärenden är ofta komplexa och aktuella under lång tid.

En viktig del i kommunens förebyggande arbetet är att **förhindra att unga personer hamnar i utanförskap**.

- Socialnämnden behöver, tillsammans med verksamheter inom Funktionsstödsnämnden och Myndighetsverksamheten SOV fortsätta undersöka möjligheterna till nya lösningar för unga personer som inte kan bo med sina föräldrar och som på grund av funktionsnedsättning och/eller stor psykisk ohälsa är extra utsatta för risken att hamna i utanförskap.

Under 2019 har nationella diskussioner förts kring kommunens arbete med insatser till vuxna och barn som levt i miljöer med **våldsbejakande extremism**. Med stöd av Center mot våldsbejakande extremism (CVE), vid Brottsförebyggande rådet (Brå) har förvaltningen gjort en planering för eventuell handläggning och insatser i sådana ärenden.

Under de senaste åren har Polisen formerat ett mer samlat arbetssätt för att beivra sexköp, och därmed påverka marknaden för **prostitution och sexköp**. Socialförvaltningen har vid dessa insatser beredskap för att erbjuda stöd till personer som polisen kommer i kontakt med. Under 2019 har förvaltningens interna arbete i dessa ärenden tydliggjorts, också i syfte att stödja Polisen i sin kommunikation vid insatserna.

Förvaltningens bedömning är att åtagandet inom målet kommer uppfyllas i hög utsträckning, trots att ekonomiska begränsningar riskerar påverka möjligheterna till samverkan och förebyggande arbete.

5. Analysunderlag – ekonomi.

5.1 Enheternas ekonomiska resultat

Socialnämnden visar på ett underskott på 33,2 mnkr.

	Utfall 2018	Budget 2019, mnkr	Utfall 2019, mnkr	Avvikelse mot budget, mnkr
Verksamhet				
Övergripande & nämnd	-34,9	-34,1	-35,5	-1,4
Myndighet	-73,2	-78,3	-78,1	0,2
Eget utförande	-140,5	-159,7	-152,4	7,2
Ensamkommande	0,0	-5,2	-4,8	0,4
Externa vård- och behandlingskostnader	-279,6	-296,5	-301,3	-4,8
Planerade effektiviseringar		4,0	0,0	-4,0
Ofinansierat underskott		33,6	6,0	-27,6
	-528,1	-536,1	-566,0	-29,9

Övergripande och nämnd visar en prognos med ett underskott på 1,4 mnkr, till följd av den budgetjustering av personalkostnader som har gjorts för personalfrånvaro. Underskottet täcks av överskott inom myndighet och eget utförande. Budget för språk- och teckentolk finns här och gav ett

överskott på 3,0 mnkr eftersom kostnaderna fördelats ut till respektive verksamhet.

Myndighetsutövningen har ett överskott mot budget på 0,2 mnkr. Personalkostnaderna visar ett överskott på 2,8 mnkr medan övriga kostnader, inklusive kostnaderna för tolkar har ett underskott på 2,6 mnkr. Socialkontor Vivalla har utökat sina lokalytor för att förbättra arbetsmiljön för medarbetarna. Utökningen ryms inom budget då andra enheter fått lägre kostnader.

Eget utförande, exklusive ensamkommande barn och unga, redovisar ett överskott på 7,2 mnkr, där personalkostnaderna bidrar med ett överskott på 8,6 mnkr till följd av bland annat vakanta tjänster. Lokalkostnaderna visar ett underskott på 1,2 mnkr främst på grund av flytt från de tillfälliga lokalerna på Krämartorget. Övriga kostnader är 0,6 mnkr högre än budget.

Ensamkommande barn och unga redovisar ett överskott mot budget på 0,4 mnkr tack vare intäkter från Kommunstyrelsen. Trots dessa intäkter är kostnaderna 4,8 mnkr högre än totala intäkter. Lägre inflöde, en ökad andel individer i åldern 20-21 år samt att fler får svenskt medborgarskap gör att intäkterna minskar då Migrationsverket inte betalar ersättning för dessa grupper. Även omställningskostnader belastar verksamheten till följd av nedläggning av HVB-boendet Pionjären i våras och stödboendet Åbacke under hösten. Omställningskostnaderna uppgår till 4,6 mnkr under året.

Externa vård- och behandlingskostnader visar ett underskott mot budget på 4,8 mnkr främst till följd av fler placerade ungdomar inom institutionsvård och familjehem. Större delen av det ofinansierade underskottet hör även till externa köp.

Planerade effektiviseringar har gett bättre effekt än väntat, 9,6 mnkr mot budgeterat 4,0 mnkr. De ekonomiska effekterna redovisas inom respektive verksamhets utfall, därför är utfallet för planerade effektiviseringar noll i tabellen.

Det **ofinansierade underskottet** på 33,6 mnkr härrör från verksamheterna ensamkommande barn och unga samt externa vård- och behandlingskostnader. Ensamkommande ska finansieras helt med statsbidrag från Migrationsverket. Under 2019 budgeterade verksamheten med 5,2 mnkr högre kostnader än väntade intäkter vilket bidrar till underskottet. 28,4 mnkr avser högre budget gällande externa vård- och behandlingskostnader än vad som fanns utrymme till i budget. 6,0 mnkr avser en engångsintäkt från Migrationsverket gällande placerade flyktingar, ej ensamkommande, från 2017 och 2018.

5.2 Intäkts- och kostnadsutveckling

Nettokostnaden, skillnaden mellan intäkter och kostnader för förvaltningen, har ökat med 37,9 mnkr eller 7,2 procent från 2018 till 2019. Den största förändringen är minskade intäkter för ensamkommande barn och unga som utgör hela intäktsminskningen.

Hela förvaltningen	Bokslut 2018, mnkr	Utfall 2019, mnkr	Budget 2019, mnkr	Avvikelse 2019, mnkr	Föränd- ring 2018- 2019, mnkr	Föränd- ring % 2018- 2019
Kontogrupp						
Intäkter						
Avgifter	4,0	2,0	2,3	0,3	-2,0	-51,0%
Bidrag	38,7	58,9	70,8	11,9	20,2	52,3%
Försäljning av verksamhet	2,6	4,2	2,2	-2,0	1,6	62,6%
Övriga intäkter	64,4	11,6	3,6	-8,1	-52,7	-81,9%
Summa intäkter	109,6	76,7	78,8	2,1	-32,9	-30,0%
Kostnader						
Personalkostnader	-315,9	-309,0	-309,0	0,0	-6,8	-2,2%
Lokalkostnader	-32,5	-30,9	-29,6	-1,3	-1,6	-4,9%
Köp av verksamhet	-245,3	-260,9	-237,5	-23,4	15,6	6,4%
Köp från bemanningsföretag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%
Kapitalkostnader	-0,6	-0,8	-0,9	0,0	0,3	47,6%
Övriga kostnader	-43,5	-41,0	-38,0	-3,1	-2,5	-5,7%
Summa kostnader	-637,8	-642,8	-614,9	-27,8	5,0	0,8%
Netto	-528,1	-566,0	-536,1	-29,9	37,9	7,2%

Intäkterna för ensamkommande barn och unga fördelades under 2018 från Kommunstyrelsen som övriga intäkter, medan de 2019 erhålls direkt från Migrationsverket som bidrag, vilket gör det svårt att jämföra mellan kontoslagen. Totalt har intäkterna minskat med 30 procent till följd av färre ensamkommande barn och unga med ersättning från Migrationsverket.

Personalkostnaderna har minskat med 6,8 mnkr trots löneökningar, utökningen av personal inom öppenvård ungdom samt stödboendet och härbärgat Gnistan. Ökningen inom de egna verksamheterna exklusive Enheten för ensamkommande barn och unga är 7,6 mnkr. Ensamkommande barn och unga minskar personalkostnaderna med 17,1 mnkr men då ingår omställningskostnader på 3,2 mnkr i det beloppet så minskningen kunde varit ännu större.

Kostnaderna totalt ökade med 5,0 mnkr eller 0,8 procent jämfört med bokslut 2018. Kostnaderna för köp av verksamhet består främst av externa vård- och behandlingskostnader.

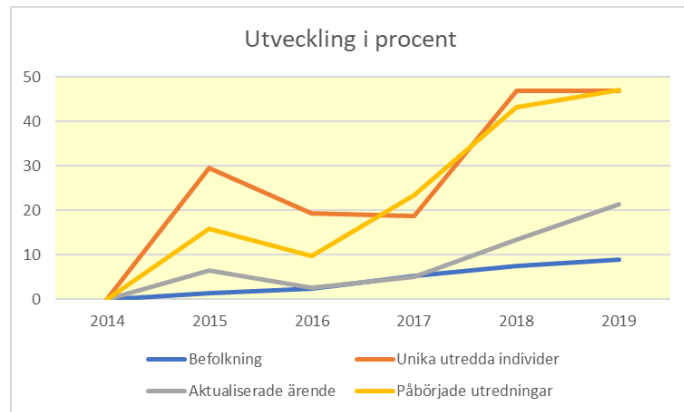
Övriga kostnader minskade med 2,5 mnkr eller 5,7 procent. Lägre återbetalningskostnader för sociala investeringar är en bidragande orsak tillsammans med lägre kostnader för larm, bevakning och självrisker än 2018 då det förekom oroligheter runt Socialkontor Vivalla.

5.3 Verksamheternas ekonomiska resultat

5.3.1 Verksamhetsförutsättningar

Befolkning i kommunen ökade med 1,4 procent från 2018 till 2019 vilket är en lägre ökning än både 2017 och 2018.

Antalet aktualiserade ärenden fortsätter att öka 2019. Totalt inkom 11 360 ärenden till förvaltningen, vilket är 741 fler än 2018 och motsvarar en ökning med 7 procent. Av dessa påbörjades 3 854 utredningar. Antalet påbörjade utredningar ökade med 101 jämfört med förra året, ökningen var 3 procent. Totalt utreddes 3 853 unika individer, vilket är lika många som 2018. Den stora ökningen 2015 beror på förändrade direktiv, SOSFS 2014:4, men även på inflödet av ensamkommande barn och unga.

Påbörjade utredningar

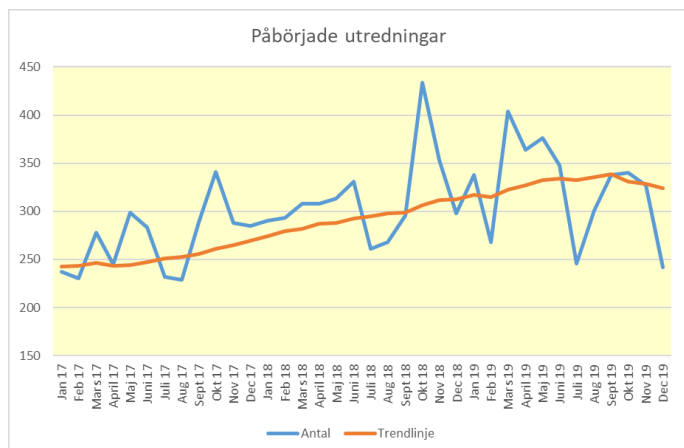
Påbörjade utredningar används som indikator för att visa på kommande behov av insatser samt vilken mängd arbete som finns inom utredningsenheterna.

Antalet påbörjade utredningar varierar mellan månaderna. Trendlinjen är ett medelvärde av de tolv senaste månaderna och visar om antalet påbörjade utredningar ökar eller minskar jämfört med tidigare period.

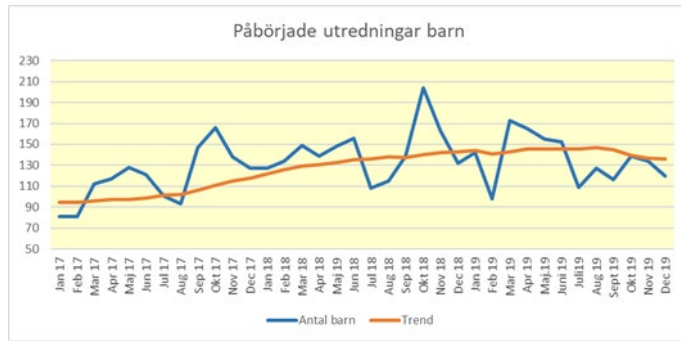
Det genomsnittliga antalet påbörjade utredningar var 321 per månad vilket är i snitt 8 fler än 2018 och 51 fler än 2017. Totalt påbörjades 3 854 utredningar 2019 vilket är en ökning med 2,7 procent från 2018.

Påbörjade utredningar, genomsnitt per månad	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Barn	82	88	92	114	143	136
Unga	65	90	63	67	81	87
Vuxna	73	74	81	84	89	98
Totalt snitt/mån	220	253	236	265	313	321
Totalt antal helår	2640	3035	2834	3183	3753	3854

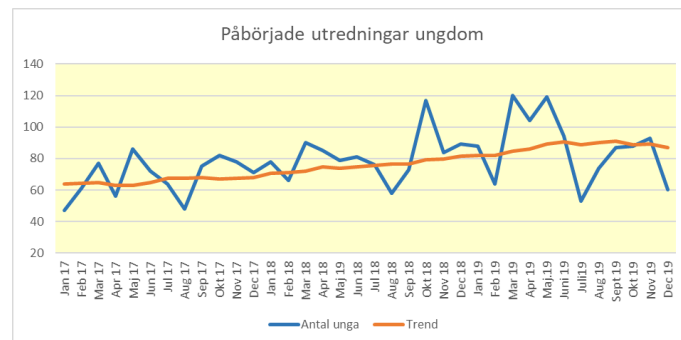
Under årets första månader ökade antalet utredningar kraftigt jämfört med tidigare 12-månadersperiod, men från september har antalet minskat i samma takt. Sommarmånaderna har historiskt sett alltid haft lägre antal påbörjade utredningar följt av betydligt fler under hösten.

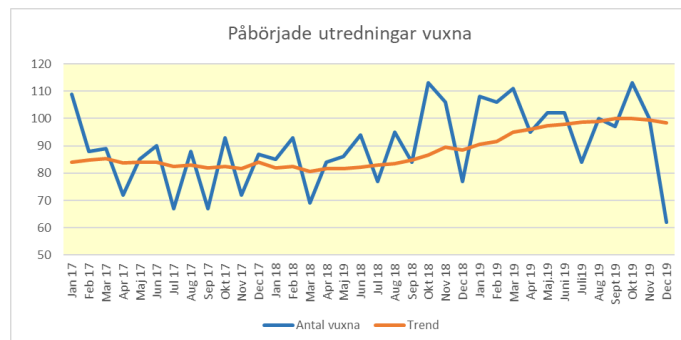
Antalet påbörjade utredningar gällande barn minskade från augusti och totalt påbörjades 1 630 utredningar, eller i snitt 136 per månad under 2019, vilket är 5 procent färre än 2018.

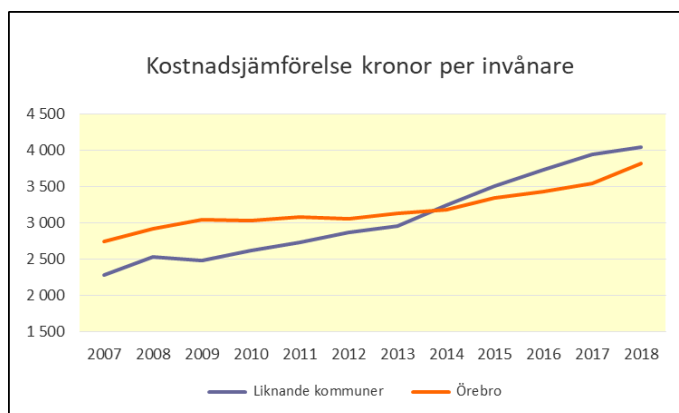
Påbörjade utredningar gällande unga visar snarare att ökningen avstannat än att den minskar, även om december hade lägsta antalet påbörjade utredningar sedan juli som är årets lägsta notering. 2019 påbörjades 1 044 utredningar vilket är en ökning med 7,0 procent från 2018. I genomsnitt ökade antalet utredningar från 81 till 87 mellan åren 2018 och 2019, vilket är betydligt lägre ökning än mellan 2017 och 2018.

Antalet påbörjade utredningar gällande vuxna har inte heller ökat sedan september. I december påbörjades endast 60 utredningar vilket är det lägsta sedan december 2016. Totalt påbörjades 1 180 utredningar under året vilket är en ökning med 11 procent eller i snitt 9 utredningar per månad jämfört med 2018.

Kostnadsjämförelse med andra kommuner

I ”Vad kostar verksamheten i din kommun” sammanställer Statistiska centralbyrån (SCB) och Sveriges kommuner och landsting (SKL) efter varje år ett antal nyckeltal för jämförelser mellan kommunerna. Resultatet redovisas med ett års eftersläpning.

Inom individ- och familjeomsorgen jämförs Örebro med Helsingborg, Norrköping och Västerås. Dessa kommuner har, förutom liknande befolkningsstorlek, en liknande så

kallad standardkostnad som Örebro. Jämförelsen avser barn- och ungdomsvård, missbrukarvård för vuxna samt vård icke missbruk.

5.3.2 Övergripande och nämnd, Myndighet och Eget utförande

Avsnittet avser gemensamma verksamheter så som nämnd, administration och ledning samt myndighetsutövning och förvaltningens egna insatser exklusive verksamhet för ensamkommande barn och unga.

Beläggning

Förvaltningens egna boenden har en total beläggning på 93 procent.

Beläggningsgrad	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Ack helår
Multigruppen	1,00	0,92	0,97	0,93	1,00	1,00	0,81	0,73	0,81	0,75	1,00	1,00	0,91
OT-gruppen	1,00	1,00	1,00	1,00	0,99	1,00	1,00	0,92	0,71	0,75	0,77	1,00	0,93
Tjejbo	0,92	0,92	1,00	0,92	1,00	0,92	0,83	0,75	0,83	0,75	1,00	1,00	0,90
Ungbo	1,00	1,00	0,90	0,80	0,90	0,80	1,00	0,80	0,90	0,90	1,00	1,00	0,92
Växthuset	1,00	1,00	1,00	0,95	1,00	0,95	1,00	1,00	0,89	0,95	0,97	0,96	0,97
Murgrönan	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0,90	1,00	1,00	1,00	1,00	0,99
Hjorten	0,97	0,93	0,93	0,95	1,00	0,93	0,98	1,00	0,86	0,93	1,00	0,96	0,95
Korttidsplatser Hjorten	0,50	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0,75	0,75	0,62	0,89
Gnistan boende	-	-	-	-	0,62	0,80	0,80	0,80	0,90	0,90	1,00	0,90	0,84
Totalt	0,92	0,97	0,98	0,94	0,95	0,93	0,94	0,88	0,88	0,85	0,94	0,94	0,93

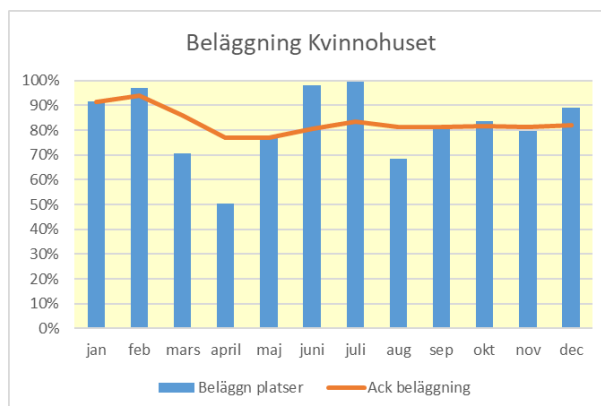
OT-gruppen flyttade under hösten och hade av den anledningen inte full beläggning i oktober. Tjejbo flyttade och minskade då antalet lägenheter varför den verksamheten inte kunde fyllas under hösten. Växthuset har haft högre omsättning på boende än tidigare år. Det har varit svårare att matcha boende till korttidsplatserna på Hjorten under hösten. Antalet platser inom flera verksamheter är relativt få, 8-12 platser, vilket gör att tomma platser snabbt ger låg beläggningsgrad.

Beläggningsgraden inom behandlingsenheterna är fortsatt hög, över 100 procent.

2019	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec	Ack belägg
12-stegsgruppen	0,97	0,81	1,06	1,13	0,79	0,81	0,76	0,66	0,93	0,67	0,99	1,16	0,86
Öppenvård ungdom	1,00	1,05	1,08	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	0,96	0,96	1,00	1,01
Familjestöd barn	1,60	1,20	1,20	1,50	1,60	1,60	0,00	1,60	1,20	1,10	1,30	1,30	1,26
Totalt	1,19	1,02	1,11	1,21	1,13	1,14	0,59	1,09	1,04	0,91	1,08	1,15	1,06

12-stegsgruppen har alltid lägre beläggning under sommaren. Familjestöd barn har haft mindre omfattande uppdrag vilket gjort att de kunnat ta emot fler medborgare. Öppenvård barn har 14 barn i kö fördelat på 9 familjer, där samtliga ärenden inkommit under andra halvan av december. CMV hade 15 personer i kö i december.

På Kvinnohuset användes 82 procent av de åtta abonnerade platserna under året. Det är i snitt 6,6 plats per månad och ger 2 395 dygn. Beläggningsgraden är något högre än 2018.

Kontoslag	Utfall 2018	Budget 2019, mnkr	Utfall 2019, mnkr	Avvikelse mot budget, mnkr
Intäkter	15,3	11,4	11,4	0,0
Personalkostnader	-214,0	-227,9	-221,6	6,3
Lokalkostnader	-21,5	-21,2	-22,6	-1,4
Övriga kostnader	-28,3	-34,3	-33,2	1,1
	-248,6	-272,0	-266,0	6,0

Verksamheterna redovisar ett överskott med på 6,0 mnkr mot budget.

Personalkostnaderna är 6,3 mnkr lägre än budget. Flera tjänster har varit vakant under året för att reducera underskottet.

Lokalkostnaderna är högre än budgeterat främst till följd av dubbelhyror på grund av flytt från Krämartorget där verksamheterna hade kontrakt till och med sista december 2019.

Övriga kostnader redovisar ett överskott med 1,1 mnkr.

5.3.3 Ensamkommande barn och unga

Socialförvaltningen har sedan starten 2008 haft uppdraget inom Örebro kommun att sköta utredning, administration, egna och köpta boenden samt återsökning av statsbidrag inom verksamheten för ensamkommande.

Andra förvaltningar som bedriver verksamhet för ensamkommande är förvaltningen för utbildning, försörjning och arbete, förvaltningen förskola och skola samt överförmyndaren inom kommunstyrelseförvaltningen.

För att veta den totala nettokostnaden för ensamkommande måste socialförvaltningens siffror för boende och myndighetsutövning läggas ihop med andra förvaltnings kostnader.

Aktuella ärenden

Under 2015 nästan tredubblades verksamheten i samband med den stora flyktingvågen.

	dec-14	dec-15	dec-16	dec-17	dec-18	dec-19
Asylsökande	41	298	176	65	24	16
därav flickor				16	6	6
därav pojkar				49	18	10
Kommunplacerade	96	85	105	103	106	84
därav flickor				25	31	26
därav pojkar				78	75	58
TOTALT	137	383	281	168	130	100

I december 2019 fanns det totalt 100 barn och ungdomar inom verksamheten. Av dessa är 68 pojkar och 32 flickor. 84 personer är kommunplacerade och 16 är asylsökande.

Under 2019 har det kommit trettio personer och det har varit 58 personer som upphört med stöd från socialtjänsten. Orsakerna till detta är att personerna fyllt eller blivit uppskrivna till 18 år, familjeåterförening eller blivit avslutade.

Ekonomi

Socialförvaltningens ekonomiska redovisning av ensamkommande ingår från 2019 som en enhet inom Socialförvaltningens verksamhet. Verksamheten finansieras med statsbidrag från Migrationsverket. Den ekonomiska ersättningen från Migrationsverket är ändrad sedan 1 juli 2017. Det förenklade systemet ger en schablonersättning per plats samt vissa engångsbelopp där till exempel verksamhetens myndighetsutövning inte täcks. Ett kostnadsutrymme på 5,2 mnkr är lagd i budget och är del av det ofinansierade underskottet. Utfallet visar ett överskott med 0,4 mnkr mot budget, vilket ger ett underskott mot intäkterna på 4,8 mnkr.

För vissa grupper utgår ingen ersättning.

- **Kommunplacerade svenska medborgare.** Antalet personer inom verksamheten som blir svenska medborgare ökar kontinuerligt. I december är det 16 kommunplacerade personer som fått svenskt medborgarskap. För en person inom verksamheten under 18 år med svenskt medborgarskap är det uteblivna statsbidraget 493 tkr per år. För en person mellan 18 och 20 år är beloppet 274 tkr per år. Det uteblivet statsbidrag för dessa personer uppgår till 4,4 mnkr.
- **Kommunplacerade 20-åringar.** Statlig ersättning för kommunplacerade personer äldre än 18 år är 750 kr per dygn under förutsättning att personen fått studiehjälp från CSN. Studiehjälpen betalas ut till och med första halvåret personen fyller 20 år. Den dagen studiehjälpen upphör, upphör också den statliga ersättningen till kommunen. Under 2019 är det totalt 28 personer inom denna målgrupp i verksamheten. Det uteblivet statsbidrag för dessa personer är 3,8 mnkr.

Omställning

Under året har 29 medarbetare varit under omställning. 18 av dessa kommer från det upphörda HVB-boendet Pionjären medan 11 kommer från det upphörda stödboendet Åbacke samt från övriga verksamhet. Kostnaden för omställning var totalt 4,5 mnkr under året och av dessa utgör 3,2 mnkr personalkostnader. Övriga kostnader avser lokaler och därtill hörande kostnader såsom el och städavtal, samt telefoner.

Verksamhetens nettokostnader

Utfallet 2019 för utredning, administration, eget och köpt utförande är totalt 13,6 mnkr högre kostnader är intäkter.

De främsta orsakerna till verksamhetens budgetavvikelse är:

- Fler personer utan statsbidrag än beräknat, cirka 4,5 mnkr.
- Lägre beläggning på boendeplatserna än beräknat, uteblivet statsbidrag, cirka 2,0 mnkr.
- Högre omställningskostnader än beräknat, 4,6 mnkr.

	Budget 2019, mnkr	Utfall 2019, mnkr	Avvikelse 2019, mnkr
Ensamkommande barn och unga			
Intäkter			
Rörlig ersättning boende	48,0	33,4	-14,6
Övriga intäkter	1,2	0,5	-0,7
Summa intäkter	49,2	33,9	-15,3
Kostnader			
Utredning, adm o övergripande	-8,1	-8,0	0,1
Drift - Efter utförande	-31,0	-20,3	10,7
Drift - Externa utförare	-12,9	-14,6	-1,7
Omställningskostnader	-2,4	-4,6	-2,2
Summa kostnader	-54,4	-47,5	6,9
Verksamhetens nettokostnad	-5,2	-13,6	-8,4
Avslag sökta vårdkostnader 2017-2018	0,0	-0,2	-0,2
Omfördelning AFA-medel (KS 286/2019)	0,0	3,6	3,6
Tillfälligt kommunbidrag (KS 1278/2019)	0,0	5,4	5,4
Nettokostnader	-5,2	-4,8	0,4

Redovisade nettokostnader

Utöver verksamhetens driftkostnader påverkas resultatet av följande engångsbelopp:

- **Avslag sökta vårdkostnader.** Migrationsverket har under 2019 avslagit 0,2 mnkr av sökta statsbidrag under 2017 och 2018. Ansökan avsåg förvaltningens kostnader för köp av vård på externa HVB-hem. Avslagen motiveras med att vården inte uppfyllde LVU-krav. Detta påverkar verksamhetens nettokostnader 2019 negativt.
- **AFA-medel.** Kommunstyrelsen har beslutat att omföra 3,6 mnkr av kvarvarande AFA-medel till socialnämndens arbete med ensamkommande för att mildra den obalans som uppstår när Migrationsverkets ersättning inte matchar de kostnader som uppstår.
- **Tillfälligt kommunbidrag.** Regeringen har beslutat att betala ut ett tillfälligt kommunbidrag under 2019 till stöd för att kommunerna kan låta ensamkommande som hinner fylla 18 år bo kvar i vistelsekommunen under asylprocessen. Personer

som fyllt 18 år räknas som vuxna och vuxna asylsökande är i normalfallet ett statligt ansvar. Örebro kommuns andel av 2019 års kommunbidrag är 2,6 mnkr. Socialförvaltningens kostnader under 2019 för sju personer inom denna målgrupp beräknas att vara cirka 1,3 mnkr för boende inom HVB, stöd och familjehem. Socialförvaltningen har tilldelats totalt 5,4 mnkr från Kommunstyrelsen för

Genom de tillfälliga medlen från Kommunstyrelsen redovisar verksamheten en positiv budgetavvikelse på 0,4 mnkr. Kostnaden är dock 4,8 mnkr högre än intäkterna och bidrar till förvaltningens underskott med motsvarande belopp.

5.3.4 Externa vård- och behandlingskostnader

Kapitlet omfattar externa vård- och behandlingskostnader för Socialförvaltningen, exklusive ensamkommande barn och unga. Dessutom redovisas budget och utfall gällande det genomsnittliga antalet personer som är aktuella för externa insatser.

Tabellen visar en sammanfattning av antal personer i insats i snitt per dygn samt genomsnittliga kostnader per dygn för respektive insats. Kostnaden per dygn, eller månad när det gäller internt familjehem, avser grundkostnaden för insatsen. Utöver det tillkommer till exempel omkostnadsersättningar.

Extern vård- o behandling per verksamhet	Personer snitt per dygn/mån				Kostnad snitt per dygn/mån		Budget 2019 (mnkr)	Utfall 2019 (mnkr)	Avvikelse 2019 (mnkr)
	Utf 2017	Utf 2018	Budg 2019	Utfall 2019	Budg 2019	Utfall 2019			
Barn									
Institutionsvård	21	23	19	12	4 100 kr	5 057 kr	24,2	24,0	0,2
Familjehemsvård internt*	89	94	94	94	24 000 kr	26 828 kr	27,5	30,0	-2,5
Familjehemsvård externt	15	17	26	20	2 025 kr	2 026 kr	18,4	14,9	3,5
Kontaktperson-/familj	--	--	--	--	--	--	2,9	4,5	-1,6
Personligt stöd/öppenvård (med dygnspriser)	8	5	5	5	2 200 kr	2 160 kr	3,8	4,1	-0,3
Personligt stöd/öppenvård (övriga)	--	--	--	--	--	--	14,5	4,1	10,4
Summa	133	139	144	131			91,3	81,6	9,7
Unga									
Institutionsvård	37	39	42	44	4 320 kr	4 431 kr	62,1	68,2	-6,1
Familjehemsvård internt*	67	61	47	56	22 000 kr	21 402 kr	12,5	17,6	-5,1
Familjehemsvård externt	23	28	30	29	1 830 kr	1 808 kr	19,0	19,3	-0,3
Kontaktperson-/familj	--	--	--	--	--	--	2,7	2,6	0,1
Personligt stöd/öppenvård (med dygnspriser)	11	13	10	9	2 130 kr	2 319 kr	7,8	7,8	0,0
Personligt stöd/öppenvård (övriga)	--	--	--	--	--	--	11,1	12,6	-1,5
Summa	138	141	129	138			115,2	128,1	-12,9
Jourhem, kontrakterade*	10	8	10	9	38 000 kr	38 625 kr	4,6	4,6	0,0
Vuxna									
Institutionsvård missbrukare	30	45	48	39	2 665 kr	2 703 kr	43,3	34,0	9,3
Familjehem missbrukare	2	6	6	7	1 370 kr	2 080 kr	3,0	5,5	-2,5
Öppenvård missbrukare	15	18	21	29	1 360 kr	1 399 kr	11,5	14,1	-2,6
Boende missbrukare	17	20	24	30	900 kr	1 084 kr	7,6	9,6	-2,0
Vård icke missbrukare	8	19	31	32	1 768 kr	2 275 kr	20,0	23,7	-3,7
Summa	72	108	130	136			85,4	86,9	-1,5
Totalt	353	396	413	414	2 330 kr	2 527 kr	296,5	301,3	-4,8

Budgetavvikelse inom externa vård- och behandlingskostnader är 4,8 mnkr, därtill kommer verksamhetens del av det ofinansierade underskottet på 28,4 mnkr vilket ger ett totalt underskott på 33,2 mnkr.

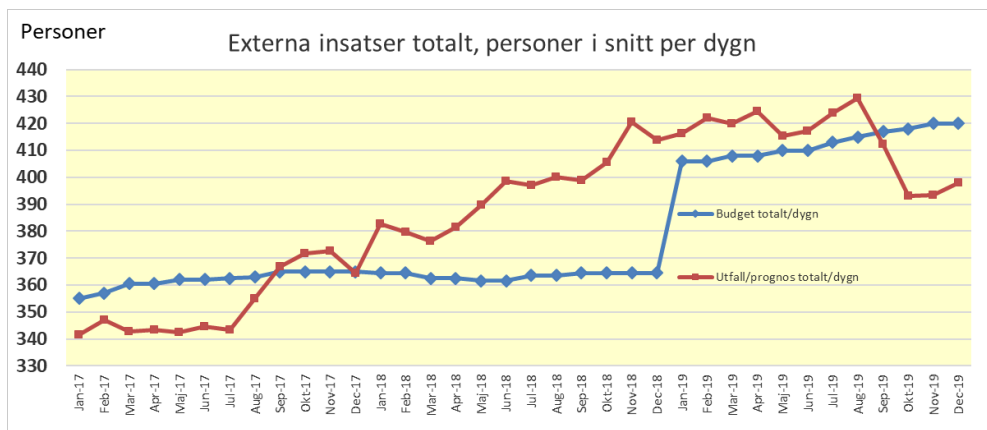
Externa insatser för barn redovisar ett överskott på 9,7 mnkr mot budget. Dygnskostnaden för institutionsvård var högre i genomsnitt per dygn än budgeterat, vilket gör att det inte blir så stort överskott trots färre barn i snitt per dygn. Även kostnaderna för intern familjehemsvård var dyrare än budgeterat. Den negativa avvikelsen är 2,5 mnkr trots att antalet barn per dygn motsvarar budgeterat. Färre barn i externa familjehem och lägre dygnskostnad för personligt stöd ger totalt ett överskott på 13,9 mnkr. Totalt minskade det genomsnittliga antalet barn per dygn med 8 jämfört mot 2018 och 13 mot budget.

Det genomsnittliga antalet unga per dygn i behov av externa insatser är färre än 2018 men fler än budgeterat, totalt 138 unga i snitt per dygn. Kostnaden för institutionsvård visar ett underskott på 6,1 mnkr till följd av dyrare dygnskostnad än väntat. Fler unga i familjehem ger ett underskott på 5,4 mnkr trots att kostnaden per dygn, eller månad, är lägre än väntat. Underskottet beror på volymökningen. Totalt redovisar område unga ett underskott på 12,9 mnkr och har en volymökning på nio ungdomar mer per dygn än väntat.

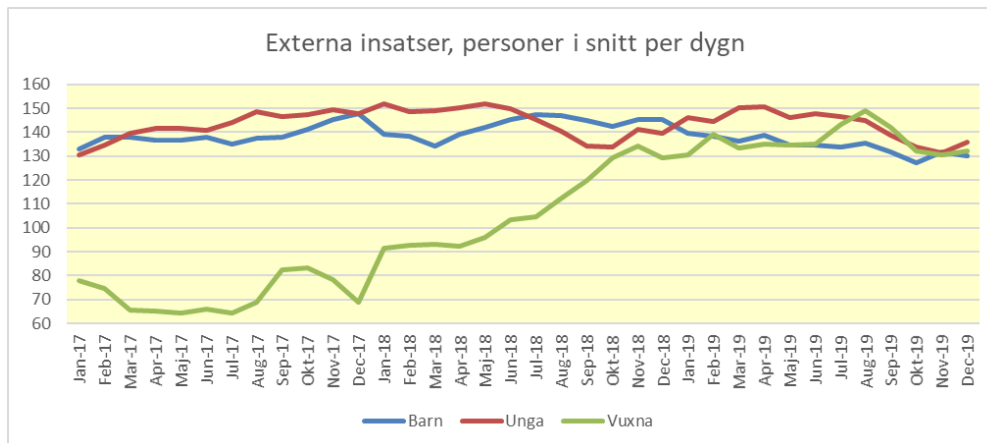
Kostnaden för institutionsvård vuxna visar ett överskott på 9,3 mnkr. Antalet personer i snitt per dygn var nio färre än budgeterat och sex färre än 2018. Arbetet med optimal placering ser därmed ut att ha gett resultat. Fler vuxna återfinns inom öppenvård och boende. Dessa insatser som kompletterar institutionsplaceringar. Den ökande efterfrågan på boende och öppenvård kan ha bidragit till de ökande dygnskostnaderna. Insatserna redovisar ett underskott på 2,0 mnkr respektive 2,6 mnkr. Kostnadsökningen inom vård för icke missbrukare har ett underskott på 4,2 mnkr främst till följd av högre dygnskostnader. Här återfinns bland annat insatser för skyddat boende.

Totalt ökade antalet personer i genomsnitt per dygn med 18 personer per dygn. Dygnskostnaden ökade med i genomsnitt 272 kr per dygn från 2018. Prisökningen från 2018 motsvarar 12 procent.

Den blå linjen i nedan diagram visar den budgeterade nivån under 2017 till 2019. Budgetökningen 2019 är ofinansierad. Röd linje visar utfallet.

Totalt har antalet personer i snitt per dygn minskat sedan augusti i år. Barn har minskat under hela året och är nere på 2017 års nivåer. Unga minskade från juni med lägst nivå i november efter en uppgång i december. Vuxna ökade under sommarmånaderna och antalet har sedan september återgått till nivåerna i slutet av 2018 och början av 2019.

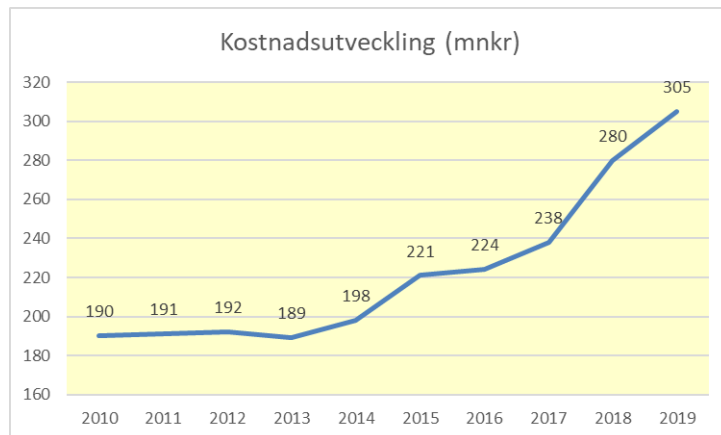

Kostnadsutveckling.

Mellan 2018 och 2019 ökade kostnaderna för externa köp med 25 mnkr, från 280 mnkr till 305 mnkr. Det är en ökning med cirka nio procent.

Mellan 2010 och 2019 har kostnaderna ökat med 115 mnkr, vilket motsvarar 60,5 procent.

Hela ökningen har skett de senaste sex åren.

Placeringar enligt LVU och LVM

Antalet personer med pågående placeringar enligt LVU och LVM någon gång under året.

	2016	2017	2018	2019
Antal unika individer i placering enl. LVU	168	184	203	192
varav flickor	86	97	109	105
varav pojkar	82	87	94	87
Antal unika individer i placering enl. LVM	27	33	40	35
varav kvinnor	8	9	14	20
varav män	19	24	26	15

5.5.5 Effektiviseringsuppdrag

De boendeplatser på *Hjorten* som gjorts om till korttidsplatser har minskat kostnaderna inom externa köp. Förändringen gav 1,0 mnkr i nettobesparing.

Utökat stödboende unga var planerat som ett samarbete mellan Socialförvaltningen och Förvaltningen för funktionsstöd men genomfördes inte då det finns problem gällande det sociala hyreskontrakt som medborgaren har om hen inte tar emot stöd från FFF. Grunden för kontraktet är att medborgaren har stöd, men det finns inget hinder att medborgaren nekar att ta emot stödet.

Utökningen inom *Förstärkt öppenvård* gör att kostnaderna minskade inom externa köp när insatser istället sker internt. Nettoeffekten blev 0,6 mnkr.

Åtgärd	Budgeterad effekt helår, mnkr	Effekt, mnkr
Omställning Hjorten	0,1	1,0
Utökat stödboende unga	1,0	0,0
Förstärkt öppenvård unga	0,6	0,6
HVB personkrets LSS	0,3	0,0
Optimal placering	1,0	1,8
Effektiv omplacering	0,5	0,5
Vakanthålla tjänster (samt annan frånvaro)	0,5	5,7
Summa effektiviseringar	4,0	9,6

HVB i samarbete med Förvaltningen för funktionsstöd startar i februari 2020.

Optimal placering avser målgruppen återkommande missbrukare där placeringstiden förkortats med i genomsnitt 0,5 månader och nettoeffekten blev 1,8 mnkr.

Tydliga effekter syns gällande *Effektiv omplacering* men effekten är svårbedömd på grund ökat inflöde. En rimlig uppskattning är 0,5 mnkr.

Förvaltningen vakanthåller fler *tjänster* än planerat med en ökad effekt som följd. Även senarelagda rekryteringar bidrar till effekten på 5,7 mnkr.

5.4 Investeringar

Investeringar – inventarier

Förvaltningen har köpt inventarier för 624 tkr i form av möbler och inredning under året.

REN	Utfall, tkr	Budget, tkr
610001 Förvaltningskansli	0	4 317
611400 Förebyggande gem	116	
614412 Stödgruppen	25	
625210 Utredningsenhet Ungdom o famil	35	
625400 Behandlingsenhet Ungd o fam ge	424	
626600 Familjehemsenh gem	23	
Totaler	624	4 317

6. Övriga åtaganden.

Örebro kommun blir en hållbar kommun, både ur socialt, ekologiskt och ekonomiskt perspektiv, först när samtliga nämnder tar hänsyn till politiskt beslutade förhållningssätt och låter dem genomsyra den ordinarie verksamheten. Nedan följer de kommungemensamt prioriterade åtaganden som nämnden har för att kommunen ska kunna utvecklas hållbart.

Markeringen visar om arbetet med åtagandet pågår enligt plan, om arbetet är på planeringsstadiet eller om nämnden behöver stöd.

Kommunövergripande åtagande	Pågår	Planeras	Behöver stöd	Eventuell kommentar
Miljöprogrammet: Nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och de åtgärder som fastställts i styrdokument inom Miljöprogrammet utförs	☐	☒	☒	Högre andel köp inom ramavtal efter justeringar i inköpsorganisationen. Lekmaterial mm med olämpligt material ersätts på bla familjecentraler. Inventering av kemiska produkter är slutförd. Åtaganden i VP 2022 innebär ytterligare kliv där strategiskt stöd behövs.
Mänskliga rättigheter: Nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att de åtgärder som fastställts i styrdokumentet rörande HBTQ, teckenspråk, barnets rättigheter, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld utförs	☒	☒	☐	Flera verksamheter HBTQ diplomerade, dock inte 2019. Systematik i utvecklingsarbete rörande VINR o HVE, inkl intern kompetensutveckling för alla. Enskilda barns rätt är central i verksamheten, strategiskt arbete saknas.
ANDT: Nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att förebyggande arbete sker enligt Strategi med fokus på förebyggande arbete mot alkohol, narkotika, dopning och tobak.	☒	☐	☐	Strategiskt och förebyggande arbete mot bla alkohol och narkotika ingår i kärnuppdraget. En rad pågående aktiviteter inom strategins område har beskrivits. Maria Ungdom Örebro startar under inledningen av 2020.
Hållbar arbetsmiljö: Nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att de åtgärder som fastställs i handlingsplanen för hållbar arbetsmiljö för kvinnor och män utförs	☒	☐	☒	Beslutade aktiviteter i handlingsplanen är planerade eller genomförda. Grundläggande stöd för genomförandet ges av HR-strateg.
Digitaliseringsstrategin: Nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att kulturen och arbetssätten inom nämnden stödjer utvecklingen enligt digitaliseringsstrategin.	☒	☐	☒	Stödresurser för bla objekts-samordning finns på plats. Flera utvecklingsprojekt pågår med hjälp av Digitaliseringskommittén. Stöd behövs även för att undersöka digitaliseringens möjligheter till att göra större förändringar i verksamheten.

Kommunövergripande åtgärder	Pågår	Planeras	Behöver stöd	Eventuell kommentar
Jämställdhet: Nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att de åtgärder som fastställts i Strategi för ett jämställt Örebro utförs	☒	☐	☐	Arbete med genderbudgetanalyser med fokus på myndighetsutövning löper på, samt arbete utifrån resultatet av dessa.
Barnfattigdom: Nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs och att de åtgärder som fastställts i Handlingsplan mot Barnfattigdom utförs	☒	☐	☐	Utveckling av arbetet i partnerskapsområdena pågår bla genom föräldrastöd, och familjecentraler. Socialkontor Vivalla är etablerat.
JID: Nämnden ansvarar för att kunskapsnivån höjs inom jämställdhets- och ickediskrimineringsfrågor inom organisationen och att de åtgärder som fastställts i Jämställdhets och ickediskrimineringsplan utförs	☐	☒	☒	Arbetet ingår i det systematiska arbetsmiljöarbetet på varje enhet. Förvaltningens Personal- och kompetensutskott planerar att genomföra mer specifika åtgärder och aktiviteter. Strategiskt stöd behövs för att säkerställa önskad effekt.
Nämnden ansvarar för att säkerställa att samverkan sker med det civila samhället	☒	☐	☐	Många av förvaltningens verksamheter har ett nära, och ett för verksamhetsinnehållet och den enskilde, helt avgörande samarbete med aktörer i det civila samhället.
Nämnden ansvarar för att möjliggöra för människor att leva och verka på landsbygden	☒	☐	☐	Förvaltningens verksamheter utgår från individens behov oavsett var familjen eller den enskilde bor. Stöd ges i kommunala lokaler eller i hemmiljön utifrån behov. Familjecentral med öppen förskola finns i Östernärke.

7. Fem år i sammandrag.

Fem år i sammandrag	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Befolkning, antal invånare totalt	144 566	146 105	150 192	153 367	155 483
- kvinnor	73 302	74 018	75 829	77 360	78 304
- män	71 264	72 087	74 363	76 007	77 179
Medarbetare					
Antal tillsvidareanställda, årsarbetare	411	477	495	474	460
- andel kvinnor	76%	78%	80%	80%	82%
- andel män	24%	22%	20%	20%	18%
Antal visstidsanställda, årsarbetare	69	47	39	37	26
- andel kvinnor	82%	79%	72%	78%	85%
- andel män	18%	21%	28%	22%	15%
Antal timavlönade, årsarbetare	19,6	27,5	27,1	22,2	16,0
Genomsnittlig sysselsättningsgrad, %	98,5%	98,6%	97,2%	98,1%	97,1%
- kvinnor	98,6%	98,5%	97,2%	98,3%	97,3
- män	98,4%	98,9%	97,0%	97,2%	96,5
Verksamhet					
Antal aktualiserade ärenden på socialkontor	9 958	9 606	9 835	10 619	11 360
- andel flickor/kvinnor	42%	44%	41%	45%	45%
- andel pojkar/män	58%	56%	59%	55%	55%
Antal unika personer som utretts på socialkontor	3 397	3 129	3 112	3 853	3 853
Institutionsvård antal unika placeringar (personer)	362	440	449	457	376*
- andel flickor/kvinnor	29%	25%	31%	42%	40%
- andel pojkar/män	71%	75%	69%	58%	60%
Antal betalda dygn, konsulentstödda familjehem barn (exkl ensamk.)	5 762	3 784	5 608	6 090	7 300
Antal betalda dygn, konsulentstödda familjehem unga (exkl ensamk.)	8 840	8 328	8 303	10 160	10 585
Familjehemsvård antal unika placeringar (personer)	627	526	430	429	398
Vårddygn, institutionsvård, HVB	40 645	74 756	73 844	75 554	56 167*
Vårddygn, familjehemsvård, externt/internt, LVU/SoL	126 050	125 573	115 147	109 524	98 787
Genomsnittlig kostnad per vårddygn (ovägt medelvärde) (exkl ensamk.)	2 522 kr	2 537 kr	2 610 kr	2 225 kr	2 527 kr
Invånare 0–20 år utredda enl SoL, LVU el LVM, av 1 000 inv 0–20 år				71	77
- andel flickor/kvinnor				68	72
- andel pojkar/män				74	82
Invånare 0–20 år i biståndsbeslutad öppenvård, av 1 000 inv 0–20 år				21	22
- andel flickor/kvinnor				20	21
- andel pojkar/män				22	22
Invånare 0–20 år placerade på institution eller i familjehem, av 1 000 inv 0–20 år				11	9
- andel flickor/kvinnor				12	10
- andel pojkar/män				10	9

Bearbetningen av verksamhetsdata är under utveckling. Då identifieras tidigare inkonsekvenser i definitioner vilket generellt gör att jämförelser mellan åren kan halta.

*Den markanta minskningen består framförallt av ett stort antal avslutade placeringsinsatser rörande ensamkommande ungdomar.